

DE

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon
311-956, 313-942
Naročnina
in prodaja 321-255
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 12. junija 1992, št. 24, letnik 51, cena 72 tolarjev

št.

24

GLUHI, NORI, POKVARJENTI?

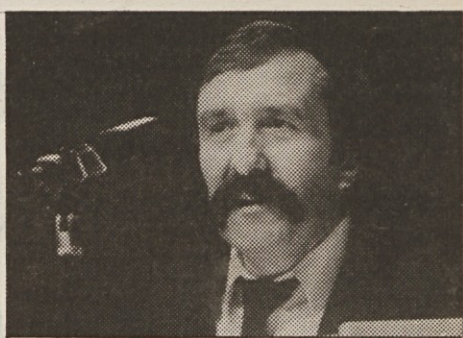
Kakršna koli že je bila prejšnja država, toliko modrosti je vendarle zmogla, da je vse premoženje prenesla na državljane. No, modra – najprej je kajpak vse premoženje pograbila in bila absolutni lastnik. Morda se ji je izmuznil le kakšen kmetič ali zakoten čevljarček.

Ker se to ni izšlo, smo vsi postali lastniki vsega, država pa je »vse« to dala v »upravljanje« in dobili smo »samoupravljanje«.

Koraka od državne do kolektivne lastnine seveda nismo zmogli zaradi vloge partije, ki bi s tem izgubila odločilni vpliv. In ta izvirni greh bi zdaj zlahka popravili. Če bi kajpak izhajali iz tega, kar je v DE pred dvema tednoma pisal **Franc Skinder**: kolektivna lastnina ni sporna, zdaj pa naj se zaposleni odločijo, kako in komu jo bodo odmerili, Jožetu toliko, Janezu toliko...

In tu ima prav **Stanko Mlakar**: lastniki so lahko le tisti, ki so ustvarjali. Samo ti lahko odločijo, komu in koliko gre. Nihče drug!

Kdor je gluha za to neizbežno logiko, je lahko res le popolnoma gluha, nor ali pa – popolna baraba!

Stanko Mlakar

SLOVENSKI DELAVCI SO ŽE DELNIČARJI VSEGA, KAR SO USTVARILI

Lastnina je vrag, marsikdo bi rad po njej stegnil kremplje...

Toda Svobodnim sindikatom Slovenije v njeni obrambi ostane le še eno, izboriti delavcem, kar jim gre, sicer...

Iz vsebine

OGOLJUFANI, RAZPRODANI, OKRADENI...

... Prav ima lahko torej le tisti, ki pravi, da so delavci lastniki in morajo pač sami odločiti, čigavo je kaj. Svobodni sindikati si pri tem ne smejo privoščiti nobenega kompromisa...

(4. in 5. stran)

MEDVEDJA USLUGA

... Kot skušajo divjaško speljati domače »lastninjenje« oziroma ropanje družbenega premoženja, je morda še hujše nenadzorovano razprodajanje naših podjetij tujcem!

(v RAVBARKOMANDI na 15. strani)

STO DNI ODPUSTKA? NE, HVALA!

Dve tretjini slovenskih delavcev životari ob miloščini, socialni mir preprosto ni mogoč in sindikati bodo hočeš nočeš še stavkali. Za povrh naj bi delavci še odkupovali, kar je njihovo, ali pa naj bi jim to »delili«...

(2. stran)

DE, četrtek ob 14.00

O tem, da je politika kurba, kajpak nihče ne dvomi.

Toda tudi v tem najstarejšem poklicu veljajo neke vrste pravila, celo nekakšna morala – najmanj tista »daj–dam«.

Potentakem naj bi nekakšna pravila veljala tudi v tej drugi, malce mlajši dejavnosti. Veljati bi morala vsaj v stranki, ki si nadene dva tako visoko doneča in obetavna vzdevka, kot sta »demokratska« in »krščanska«.

Pa pogledjmo, kako in koliko moralnega se je na zadnji seji slovenskega parlamenta izkazal prvak slovenske krščanske demokracije **ALOJZ PETERLE**:

»... Gospod **DRNOVŠEK** je tukaj že prisegel na protiinflacijske poteze nove vlade, vendar je ravno na finančnem področju prišlo do odločitev, ki jih je tudi novi kandidat za finančnega ministra gospod **MITJA GASPARI** ocenil kot napako. Torej se meni postavlja vprašanje, komu zdaj verjeti, kakšne garancije imamo, da bo vendar ta vlada začela protiinflacijski program...«

Tudi nam se postavlja vprašanje, komu verjeti.

Človeku, ki drugemu očita uresničitev tega, kar je sam podpisal in s tem menda tudi obljubil(!!) – komajda!

Piše: Marija Frančeskin

Sto dni odpustka? Ne, hvala!

Stavka je spomin na prejšnjo vlado in opomin za novo, zato ni izključeno, da ne bodo svobodni sindikati znova stavkali. Socialni položaj slovenskih delavcev se namreč tudi po zamenjavi vlade nenehno slabša, tako da so mnogi med njimi ta čas že dobesedno lačni. Bilo bi torej nepošteno pričakovati od delavcev, da bodo čakali sto dni – toliko naj bi si, podobno kot prejšnja, tudi nova vlada vzela časa, da se postavi na noge. Sto dni odpustka? Ne, hvala, pravijo delavci in zahtevajo od vlade, da nemudoma učinkovito ukrepa na gospodarskem področju. Namesto razvojne vizije Slovenije pa je vlada zazdaj ponudila znižanje izhodiščne plače...

A že zdaj so plače za dve tretjini slovenskih delavcev le malo boljše od miloščine: kar 64 odstotkov jih namreč prejema plačo pod slovenskim povprečjem, ki je bilo marca borih 24 tisočakov. Dve povprečni plači pa ne zadoščata za preživetje. Po zahodnih normativih denimo velja, da delajo zaposleni le za preživetje, če več kot 30 odstotkov življenjskih stroškov odpade na prehrano. Pri nas pa gre kar 60 odstotkov vseh stroškov za hrano!

Socialne stiske delavcev so tako velike, da porabijo v nekaterih občinah po tretjino in več občinskega proračuna za socialne pomoči. V Trbovljah denimo porabijo za socialne pomoči skoraj 40 odstotkov občinskega proračuna. To bi lahko označili za razvojni samomor neke občine. A ljudje morajo jesti.

Slovenski delavec zasluži na uro komaj, 2,5 marke čiste plače. Tako postajamo za Zahod čedalje bolj privlačni predvsem kot dežela poceni delovne sile. To se najbolj jasno kaže v različnih »lon« poslih, zlasti v tekstilni industriji, pa tudi v velikih apetitih zahodnih industrialcev, ki komaj čakajo na to, da sprejmemo lastninsko zakonodajo, da bi lahko poceni pokupili čim več naših podjetij, ki so zabredla v hude finančne težave. Sami delavci za kupovanje delnic tako ne bodo imeli denarja. S podjetji pa gre še naprej navzdol: kar 1.300 podjetij s skupno 190.000 zaposlenimi delavci ima ta čas blokirane račune.

V tem času je v Sloveniji približno 100.000 brezposelnih, če pa štejemo še družinske člane, je skupno prizadetih vsaj dvakrat več ljudi, kar je za dvomilijonski narod naravnost grozljiva številka. Kot napovedujejo, naj bi se do konca leta število brezposelnih povzpelo na 125.000 oziroma z družinskimi člani prek četrta milijona ljudi. Skrb pa zbujajo predvsem dejstva, da gospodarstvo po tolikšem odpuščanju delavcev ni nič bolj zdravo kot prej. Tisti obseg odpuščanja, ki bo prinesel zdravljenje gospodarstva, bo namreč šele prišel.

Bistveno za nadaljnji razvoj je torej urejanje gospodarskih in socialnih razmer. Zato je treba vzpostaviti dialog v trikotniku sindikati-delodajalci-vlada. Tihi socialni pakt smo poznali že v prejšnjem sistemu, ko ga je z delavstvom sklenila vladajoča elita: delavcem je bila zagotovljena visoka stopnja socialne varnosti (še kar solidna plača, ugodni krediti, varno delovno mesto, družbeni standard), v zameno pa se delavec ni vmešaval v politiko. Te vrste socialnega miru ni več.

Zdaj naj bi ga zgradili po zgledu zahodnih držav, kjer socialno partnerstvo sklepajo predstavniki dela, kapitala in države, da tako uredijo socialni in ekonomski sistem. Socialno partnerstvo bi moralo postati središnja točka razvojnega modela nove vlade, vzpostaviti pa bi ga morali čimprej, pri čemer je za sindikate najpomembnejše uresničevanje kolektivnih pogodb. Prav zato delavci ne morejo čakati, da vlada zajame sapo – njim namreč že teče voda v grlo.

Gre za pooblaščenca, ne za odvetnike

V članku »Delovna sodišča namesto sodišč združenega dela« smo med drugim zapi-

sali: »V oči bode mnenje sodnikov združenega dela, da sindikalni odvetniki in drugi strokovnjaki delavcev ne zastopajo kvalitetno in da zato vlogo niso dovolj usposobljeni.« Ta stavek je marsikoga res zbodel in prav zato nam je sodišče združenega dela Republike Slovenije naknadno posredovalo problemsko poročilo o delu v letu 1991. Objavljamo 6. točko tega gradiva, ki

Predsedstvo ljubljanske organizacije DSS terja odstop ljubljanskega župana

»Rdeče« naj trebijo stranke, ne skupščina!

Predsedstvo ljubljanske organizacije Delavske stranke Slovenije je razpravljalo – ob prebiranju najnovejših statističnih kazalcev – o isti temi kot že nekajkrat: gospodarske razmere, socialna stiska (še) zaposlenih in nezaposlenih. Ugotovilo je, da se je življenje v Ljubljani in okolici – odkar je prenehalo objavljati (ponavljati) svojo zahtevo, naj bo pri oblasti konec strankarskih razprtij in naj se končno začne brigati za gospodarski razvoj mesta in življenje ljudi v njem – samo še poslabšalo. Delavci so si od demokratično izvoljenih poslancev in mestne vlade obetali predvsem delo in boljši zaslužek, ta pa jih zdaj vztrajno pita z ideološkim preganjanjem vsega, kar da spominja na »boljševiške čase«. Namesto da bi (po)skrbela za lepšo prihodnost meščanov, se mestna oblast načrtno, revanšistično zapikuje v »usedline rdeče preteklosti«. Odžagani jambori ob Poti spominov in tovarštva, odstranitev listine o priznanju Ljubljane kot mestu heroju, odstranitev spominske plošče, na kateri piše, da so borci ljubljanske brigade 9. maja 1945 prišli v osvobojeno Ljubljano, odstranitev spomenika izpred stolnice – vsa ta dejanja, ki so nezakonita, je storila mestna oblast na lastno pest, s tem pa na primitiven in van-

dalski način zankala obstoj in pomen upora proti fašizmu.

Predsedstvo mestne skupščine je tudi odločilo, da 27. aprila ne bo pripravilo proslave, ing. Jože Strgar, mestni župan, pa odklonil, da bi na takšni priveditvi govoril – če že bo. A ko je le bila, je borcem zaračunal uporabo mestne dvorane, čeprav bi morala Ljubljana 27. april, državni praznik, še posebno slavnostno proslaviti, saj je rojstno mesto začetka organiziranega upora proti okupatorju.

Ob vseh teh dejstvih predsedstvo ugotavlja, da v Ljubljani »riba smrdi pri glavi«. Zato podpira priporočilo šestih parlamentarnih strank, zastopanih v mestni skupščini, naj skupščina na prvi prihodnji (sklepni) seji razpravlja o zaupnici mestni vladi, zahteva odpoklic mestnega župana g. ing. Jožeta Strgarja ter se končno loti svojih glavnih, v ustavi in zakonu opredeljenih nalog, to je: razprave o osnutku programa razvojnih nalog občin in mesta Ljubljana v letu 1992, se dogovori o oblikovanju in razporejanju sredstev za financiranje javne porabe v občinah in mestu v letošnjem letu ter sprejme odlok o proračunu mesta Ljubljane. Ideološke prepire pa naj prepusti parlamentarnim in zunajparlamentarnim strankam – kot je v navadi drugod po Evropi in svetu.

P. P.

Sporočilo z obiska delegacije SKGZ iz Trsta in Gorice pri SDP Slovenije

Na povabilo SDP Slovenije je bila 6. junija letos na delovnem obisku tričlanska delegacija Slovenske Kulturno-go-

se nanaša le na sindikalne zastopnike in zastopnike, ne pa na odvetnike:

»V sodnih sporih se ne opaža večja aktivnost sindikalnih zaupnikov oziroma sindikalnih poverjenikov, prav tako ne sindikatov, hkrati pa je treba ugotoviti, da zastopajo delavce pooblaščenca, ki se niso posebej usposabljali za te vrste sporov. Prav zaradi tega se sodišča so-

očajo tudi s problematiko nevalitetnega zastopanja interesov delavcev, kar ne velja samo za področje delovnih razmerij, ampak tudi za področje socialnega varstva oziroma pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Tudi ta pomanjkljivost vpliva na kvaliteto in trajanje postopkov, obremenjuje sodišča in po nepotrebnem povečuje število sporov pred sodišči.« F. K.

spodarske Zveze iz Trsta pod vodstvom predsednika Klavdija Palčiča.

V razgovoru s predsednikom SDP Slovenije dr. Ciri- lom Ribičičem in drugimi naj- jožimi člani vodstva so gostje poudarili velik pomen, ki ga pripisujejo nadaljevanju in iz- boljšanju stikov med to naj- močnejšo organizacijo sloven- ske manjšine v Italiji s SDP Slovenije in tudi z vsemi dru- gimmi strankami v matični do- movini.

Njihova organizacija je kljub nekaterim drugačnim pogledom nanjo zveza, ki združuje in se bori za še vedno nerešene pravice Slovencev v Italiji ne glede na njihovo strankarsko pripadnost. Stalni stiki z matično domo- vino so zanj življenjsko po- membni, prepričani pa so, da se bodo s spremembami tako na slovenski kot tudi italijan- ski politični sceni zadeve še izboljševale.

Vodstvo SDP Slovenije je zagotovilo, da bo stranka tako kot dosedaj tudi v prihodnje pripisovala velik pomen reše- vanju problemov slovenske manjšine v Italiji in na ta vprašanja tudi opozarjala v številnih stikih s predstav- niki različnih italijanskih strank.

Informativna služba
SDP Slovenije

Slavko Splichal:

Izgubljene utopije?

Paradoksi civilne družbe in mno- žičnih medijev v postsocializmu

Živimo v informacijski eri, v svetu, kjer si vsakdanjega življenja ni mogoče zamisliti brez množičnih medijev, od ti- ska do elektronskih medijev, telekomunikacij, satelitov. Toda kaj se v tem svetu dogaja s pravicami in svoboščinami in kakšen je vpliv medijev na procese demokratizacije?

Dr. Slavko Splichal, mednarodno uveljavljeni strokovnjak in profesor komunikolo- gije na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, se v pričujoči knjigi loteva prav teh vpra- šanj na osnovi analize spre- memb, ki jih je sprožil prehod od socialistične ureditve k modelom zahodne demokra- cije v državah Vzhodne in Srednje Evrope, vključno s Slovenijo. Za te države je značilno, da so, kar zadeva tehnološki in informacijski razvoj v svetu na obrobju, obe- nem pa se prav v tem prostoru na novo vzpostavljajo raz- merja med množičnimi mediji, civilno družbo in državo.

Gre za interpretacijo druž- bene stvarnosti postsociali- stičnih držav s predstavlja- njem odnosa med množičnimi mediji in demokratizacijo – od lastninjenja medijev in ko- mercializacije tiska do zakon- ske (re)regulacije tiska in ra- diodifuzije, s številnimi kon- kretnimi primeri položaja dr- žavnih in privatnih medijev

ter vloge »novega« in »sta-rega« novinarstva v posamez- nih državah. Ključna ugotovi- tev, do katere pride avtor s primerjavo z zahodnimi mo- deli množičnih medijev, je, da se pri nas in drugod v Vzhodni in Srednji Evropi dogaja ne- kritična imitacija teh mode- lov, ki se prepleta z nadaljevan- jem avtoritarnih modelov družbene regulacije. Poseben poudarek daje avtor komerci- alizmu, paternalizmu in naci- onalizmu, ki se v postsociali- stičnih medijih uveljavljajo kot posledica deregulacijskih in reregulacijskih pritiskov ter predstavljajo poglavitno nevarnost za procese demo- kratizacije.

S tega vidika sta posebej po- membni kritična analiza procesov privatizacije »kot ma- gičnega ključa« in rastočih nacionalizmov, ki peljejo v mnogočem v stare oblike pa- ternalistične države.

Nekaj misli iz knjige »Izgub- ljene utopije?«

● V socialističnih državah so bili mediji organizirani kot državni ali partijski monopol, da bi varovali in ohranjali so- cialistični sistem, ki je temeljil na moči oblastnih institucij. Mediji so se razvijali kot »ko- lektivni propagandist, agita- tor in organizator«, če upora- bimo besede Plehanova in Le- nina, brez kakršne koli kri- tične »watch-dog« funkcije. Partijski voditelji so jih imeli za instrumente propagande in torej za nadzorovanje »jav- nega mnenja«, ne pa za nje- govo izražanje...

● Kljub mnogim spremem- bam v sferi medijev po padcu socialističnih režimov so radi- odifuzne organizacije povsod v Vzhodni-Srednji Evropi ostale pod trdim nadzorom držav. Učinki predvsem za- konskih (vendar le omejenih) prizadevanj za demokratiza- cijo nacionalnih medijskih si- stemov se izgubljajo v hudih političnih, tehnoloških in fi- nančnih omejitvah, ki pogosto vodijo v divjo privatizacijo. Zahodni medijski mogotci nedvomno vidijo velike mož- nosti v »redefiniciji« in priva- tizaciji medijev v postsociali- stičnih državah, saj bodo zlahka konkurirali nacional- nim akterjem, ki jim primanj- kuje kapitala...

● Razvoj novih medijskih sistemov v Vzhodni-Srednji Evropi lahko prinese nove pri- ložnosti za demokratizacijo medijev in dragocene izkušnje za vse tiste družbe, ki jih še čaka začetek demokratizacije. Vsekakor nisem tak pesimist kot Milan Zeleny, ki je ne- davno označil razmere v ČSFR kot »somrak ne samo v ekonomskem, ampak tudi v političnem in socialnem smi- slu: pred nami je dolga noč. Diletantizem, povprečnost, vulgarnost in trdovratnost – to je najhujše, kar se nam je zgodilo po 45 letih nazadova- nja«.

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

Jože Smole:

SPOMINI TITOVEGA SEKRETARJA

JOŽE SMOLE je za osebnega sekretarja Josipa Broza prišel iz novinarskih vrst. Vse niti Titovih stikov so bile v njegovih rokah. Obšla sta ga le ARMADA in KOS.

- Willy Brandt – nemški krediti ali vojna odškodnina
- Gadafi je pustil Tita čakati dve uri
- Kdo je sesuval Staneta Kavčiča
- Hlače je nosila Jovanka
- Zakaj Stane Kavčič ni hotel v jugoslovanski politični vrh

Cena knjige je 500 SLT. Knjiga je izšla v založbi ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, kamor tudi pošljite naročila. Telefoni: (061) 321-255, 110-033, 311-956, 313-294

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izvod(ov) knjige **Spomini Titovega sekretarja**

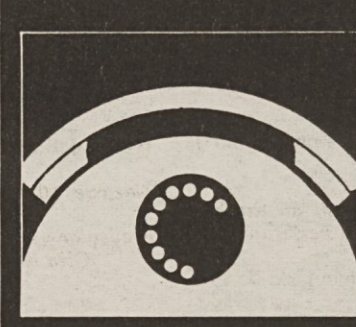
Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna številka, kraj:

Ime in priimek naročnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Kraj in datum Žig Podpis naročnika

IDE časopis slovenskih delavcev

Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana

tel.: (061) 313-942
311-956
110-033
116-163

predvolilna arena

Pravzaprav bi upravičeno pričakovali, da nam bodo politični potresi, ki so prinesli večstrankarstvo, tudi bistveno pomladili tako imenovano politično strukturo. Pričakovanje temelji na procesih, ki so se dogajali nekaj let pred slovensko politično pomladjo. Res, da so jih v glavnem zapazili politični analitiki, da so se dogajali bolj ali manj stran od oči javnosti, toda ostaja dejstvo, da so mlajši ljudje v večjem številu prodirali v vrh navidez zelo trdne politične strukture. S tem so vedno bolj razširjali razpoke v monolitnem in enotnem raz-

MLADOST NI VEDNO NOROST

mišljanju edine stranke. In kar je najvažnejše, vodilna garnitura s Kučanom na čelu jim teh takrat heretičnih misli ni jemala za zlo.

Kot bi rekli v skoraj pozabljenem političnem žargonu, so v svet politike vnašali tisto, kar danes mnogim novopečenim politikom zelo manjka: veliko mero strpnosti in politične kulture. Sploh ni naključje, da je ta bolj doma v strankah, ki so po volitvah ostale v opoziciji, čeprav bi se, gledano zdravorazumsko, moralo zgoditi ravno nasprotno. Toda v vodstvih strank, ki so po volitvah prišle na oblast, so prevladovali bolj ali manj zagrenjeni, vendar zato nič manj napadalni starci. Takrat opozicijske stranke pa so v svoje vrste pritegnile še v ZSMS »šolane« mlajše ljudi. Ta podoba se kaže tudi v parlamentu, kjer je starostna razlika med levo in desno stranjo poslanskih klopi očitna na prvi pogled. Seveda starost sama po sebi še ni merilo politične spretnosti. Toda podrobnejši pogled v medstrankarske dvoboje v parlamentu kaže, da se bodo nad sestavo svojih poslanskih skupin morale zamisliti predvsem stranke današnjega opozicijskega bloka: iz povprečne sivine štrli le dinamični in prodorni Marjan Podobnik. Na drugi strani je stanje bistveno boljše. Vzemimo na primer Boruta Pahorja. Je eden najmlajših poslancev v parlamentu. Kariero je začel v študentskem gibanju, se obrusil v aparatu CK-ja pod taktirko Milana Kučana, kjer si ni ustvaril ugleda, ki bi temeljil na strahospoštovanju, ampak zaradi njegovih jasnih in za tiste čase še nekoliko heretičnih zamisli o tem, kaj mora vsebinsko in organizacijsko partija zastaviti, če hoče mirno vstopiti v obdobje večstrankarske demokracije.

Danes je podpredsednik SDP, ki si na svoj poslanski večer privoščijo na klepet povabiti samega nadškofa. Njegovi nastopi v parlamentu kažejo, da vedno ve, kaj hoče. Ključ njegovega uspeha je v sila samozavestnem javnem nastopu, iskanju vseh mogočih poti, da se ob nasprotujočih si interesih poišče kompromis, ne pa trmoglavo vztraja pri svojem. In kar je morda danes najpomembnejše: politika je za njega poklic, ki sicer ima svoje značilnosti, vendar se na sploh ne razlikuje od drugih.

Če bi iskali primerek nasprotnega tipa poslanca, bi to bilo kar težko delo, kajti demagogov, ki v vsaki stvari najedjo ideološke in bog ve še kakšne politične zarote, niti ni malo. Če se sociologi sprašujejo, po čem se loči levica od desnice, potem jim je treba le stopiti za kakšen dan v skupščino. Denimo ob razpravah o beguncih iz BiH. Medtem ko so umirjeni poslanci, ki praviloma pripadajo sredini ali levici skušali njihove težave in seveda težave slovenske države pri tem reševati čimbolj konkretno in z veliko resničnega razumevanja za stiske, ki jih pretežno otroci in ženske čutijo v novi začasni domovini, so se nekateri drugi naravnost groteskno in na vso moč trudili v tem videti komunistično zaroto. Z begunci naj bi se v deželo pod Alpami spet priplazil čisti komunizem.

Tako je liberalec Zvone Žagar vse tiste, ki si drznejšo pomisliti, da je treba beguncem, kolikor je le mogoče pomagati, ožigosati za »fanatične nasprotnike obujanja slovenskega nacionalizma, pre-

PRIKRITI KOMUNISTI

bujanja (?) narodove zavesti, spoštovanja itd.« To mu ni bilo dovolj, zato so zanj zagovorniki pomoči beguncem prav tisti, »ki so pri projektu osamosvajanja vse-skozi zavračali to zaresno samostojnost z različnimi ugovori.« in na vsakem koraku razblijajo nacionalno indentiteto, kar je seveda, kaj pa drugega, izvrševanje izvirne komunistične teorije enakosti med narodi. Da bi ne ostalo le pri besedah, je Žagar še zažugal, da bodo proti takim poskusom zelo ostro nastopili.

V tolažbo nam je lahko, da se ostalim poslancem na to gromovništvo ni zdelo vredno odzvati; v dveh letih so se že naučili, kdo je kdo med njimi. Pač v stilu: na neumno vprašanje sto pametnih ne more odgovoriti.

Medtem so ustrelili Krambergerja, v Trstu pa je na občinskih volitvah zmagala razvpita Lista za Trst.

V štirih mesecih do popolne uveljavitve pogodbe

Zadnjih štirinajst dni je bilo veliko besed o povečanju plač v družbenih dejavnostih. Največ se jih je omejilo na plače v šolstvu, četudi je 38,4-odstotno povečanje, bolje, izenačitev s plačami v gospodarstvu, veljalo za vse, ki jih financira proračun. Še vedno niso potihnili glasovi, da (vsaj približno, čeprav je še daleč od sporazuma v kolektivni pogodbi, to pa je poleg sindikatov, kot vemo, podpisala tudi vlada) primerljive plače v družbeni nadstavbi pomenijo katastrofo za slovensko gospodarstvo.

Že bivša vlada je začutila, da se je s podpisom kolektivne pogodbe za družbene dejavnosti zaletela in je marca podpisnikom predlagala spremembo izhodiščne plače za izračun plač. Takrat je mineval že tretji mesec, ko je mimo vseh dogovorov kršila kolektivno pogodbo. Še isti mesec je sledila še eksplozija plač v gospodarstvu, ki je bila posledica prenehanja veljavnosti ekonomsko vprašljivega zakona o plačah. Ni treba biti preveč pameten za ugotovitev, da zamrznitvi vedno sledi nenadzorovan in nesorazmeren skok plač.

Kmalu po začetku dela nove vlade je podpredsednik za družbene dejavnosti sklical predstavnike sindikatov iz gospodarstva, na katerem so le-ti ponudbo stare vlade za spremembo kolektivne pogodbe zavrnili, obenem pa predlagali nova pogajanja. Po njihovem mnenju bi lahko z aneksom k sedanji pogodbi določili dinamiko postopnega prehoda na popolno uveljavitev pogodbe. Prav tako so vztrajali, da mora biti izhodiščna cena dela za vse de-

lavce v gospodarstvu in negospodarstvu enaka.

Ob začetku tega tedna so se sindikati – podpisniki kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti znova sestali. Izhajali so s stališča, da je kolektivno pogodbo treba spremeniti, toda ne samo tehnično. Sprememba mora temeljiti na ugotovljeni in dogovorjeni ceni dela v negospodarskih dejavnostih.

Menijo, da bi aneksu k pogodbi morali določiti izvedbena vprašanja. Formulo preračunavanja razmerij naj bi spremenili tako, da bi upoštevala povprečje zadnjih dveh plač v gospodarstvu, s čimer bi se izognili nihanjem. Izhodiščna plača za prvi tarifni razred ne bi smela biti določena v nižji vrednosti, kot je zajamčena plača v republiki. Polno uveljavitev izhodiščne plače naj bi dosegli postopoma v štirih mesecih, tako da bi vsak mesec zmanjšali zaostajanje za pet odstotkov in septembra dosegli polno vrednost.

Sindikati – podpisniki tudi sodijo, da pomeni razlika med izhodiščno plačo po pogodbi in izhodiščnimi plačami, ki so jih določili za prvih pet mesecev, nesporen dolg do delavcev v negospodarskih dejavnostih, ki ga je treba poravnati najpozneje do konca leta. Način izvedbe prepuščajo delodajalcu, lahko bi bile to tudi ustrezne vrednostne listine pri lastninjenju. Neodvisno od tega pa bi moral biti jasen rok njihove izplačljivosti oziroma vnovčljivosti.

Vse to bi se morali dogovoriti takoj, vsekakor pa, še preden bi republiška vlada določila junijsko izhodiščno plačo, sodijo podpisniki iz sindikalnih vrst.

Igor Žitnik

ODPRTO PISMO

STAVKOVNI ODBOR GLIN NAZARJE

SPOŠTOVANI ČLANI UPRAVNEGA ODBORA!

Z odprtim pismom Vas želimo na demokratičen in asen način opoziriti na nakopičene probleme v zvezi z nizkimi OD, ki jih prejemajo delavci GLIN Nazarje. Zaradi celovite informacije Vam problem predstavljamo kronološko in sicer:

Petek, 22. 5. 1992: delavci GLIN Pohištvo so sponano prekinili delo. Vzrok: nizke plače (FUC 0,85) in casnitev izplačila OD (po KP do 18. v mesecu). Delavci so izvolili stavkovni odbor.

Ponedeljek, 25. 5. 1992: seja stavkovnega odbora, na kateri so bile pisno oblikovane naslednje zahteve:

1. Izplačilo OD mora biti vsak mesec do 18. v mesecu do 12. ure. V primeru kasnitve mora podjetje delavcem izplačati zamudne obresti v skladu z zakonom o obligacijskih razmerjih.

2. Regres mora biti izplačan do konca junija 1992 (podjetniška kolektivna pogodba). Drugi del regresa mora znašati najmanj 7.000 SLT. Zadnji del do konca junija.

3. Faktor učinkovitosti (FUC) se lahko uporablja le ob 100% OD, ne pa tudi v obdobju, ko so se delavci že strinjali s plačami na ravni 80% (do konca junija). Dokler so plače 80%, mora biti FUC 1. Merila za določanje FUC-a morajo biti javna.

4. Za neizplačano višino OD (razlika med KP in dejanskimi izplačili – terjatve delavcev) naj se delavcem izdajo listine.

5. Zaradi slabega socialnega in materialnega položaja delavcev zahtevamo enkratno izplačilo 10.000 SLT stavkovnemu delavcu. Na znesek se znižajo terjatve delavcev iz točke 4.

Torek, 26. 6. 1992: Seja IO Sindikata podjetja GLIN. IO potrdi zahteve. Stavkovni odbor se sklepom IO razširi, tako da so v njem zastopani vsi deli podjetja. Za četrtek, dne 28. 5. 1992, je sklican sestanek z direktorjem.

Četrtek, 28. 5. 1992: Direktor je stavkovni odbor informiral o možnostih podjetja glede izpolnitve predlaganih zahtev. Sklenjen je dogovor, da se v ponedeljek, 1. 6. 1992, pričnejo pogajanja.

Ponedeljek, 1. 6. 1992: Pred pričetkom pogajanj se sestane stavkovni odbor in ponovno ugotovi, da delavci vztrajajo pri postavljenih zahtevah. Na stavkovnem odboru so predstavljene tudi izplačilne liste nekaterih delavcev. Izplačila so bila med 7.000 in 16.000 SLT.

Ob 13. uri se pričnejo pogajanja. Na pogajanjih je doseženo:

1. Ugodi se zahtevam iz točke 1.
2. Ugodi se zahtevi iz točke 2, s tem da direktor poudari, da končno izplačilo regresa verjetno ne bo možno do konca junija.
3. Direktor razloži faktor FUC in objavi, da bo FUC za delavce v proizvodnji enak 1, kar pa ne velja za vse tiste, ki so odgovorni za pripravo in nemoten

potek proizvodnje – seveda v primeru slabega rezultata.

4. Zahteva iz 4. točke je sprejeta s pripombo direktorja, da je potrebno počakati zakon o lastninjenju. Terjatve se morajo izračunati do 10. 6. 1992.

5. O zahtevi po izplačilu 10.000 SLT je direktor povedal, da ni kratkoročnih možnosti za takšno izplačilo. Člani stavkovnega odbora so povedali, da je ta točka zahtev tista, na katero ljudje najbolj računajo, zato je bilo dogovorjeno, da se direktorju da potreben čas, da skuša poiskati vse možnosti, zato je bil podan predlog, da se v četrtek, dne 6. 4. 1992 pogajanja nadaljujejo samo tej zahtevi.

Četrtek, 6. 6. 1992: Sestanek je prestavljen zaradi obveznosti direktorja v Gorenju Velenje.

Ponedeljek, 8. 6. 1992: Pogajanja se nadaljujejo. Direktor poda zelo črno sliko za vnaprej in ponovno vztraja, da ni nikakršnih možnosti za predlagano izplačilo, predlaga pa, da se problematika uvrsti na dnevni red seje UO, ki bo v petek, dne 12. 6. 1992. S tem so bila pogajanja končana.

V nadaljevanju je stavkovni odbor odločil, da z vsem seznanjeni delavce, ki naj odločijo o stavki. Istočasno se sprejme pobuda direktorja, da se problematika uvrsti na dnevni red seje UO. Na tej seji naj sodelujejo tudi predstavniki sindikata.

Torek, 9. 6. 1992: Delavci se na podlagi informacije o poteku pogajanja in izpolnitvi njihovih zahtev na zborih delavcev odločijo:

»Za torek 16. 6. 1992 se napove začetek stavke v podjetju GLIN Nazarje! Če so neizpolnjeni zahtevi za izplačilo 10.000 SLT upravni odbor dne 12. 6. 1992 odloči pozitivno, se stavka prekliče!«

Stavkovni odbor želi s tem pismom opozoriti na to, da ni mogoče več prenašati stanja, v katerem smo se znašli. Nemogoče in neverjetno se nam zdi, da delo teče, plačila pa ni. Do sedaj smo sicer skušali razumeti položaj, zato smo tudi pristali na 80% plače. Cene za nemogoče pogoje gospodarjenja nismo pripravljene več plačevati samo delavci. Ljudje, katerim je gospodarjenje podjetij zaupano in so zato plačani, so dolžni na nemogoče pogoje gospodarjenja opozorjati (ampak ne delavcev) in se prek svojih institucij boriti, da se pogoji gospodarjenja tudi spremenijo. Če to ni stvar združenj in gospodarske zbornice, potem se sprašujemo, čemu so te institucije sploh potrebne. Hkrati pa s tem pismom apeliramo tudi na vlado Republike Slovenije, naj čimprej sprejme takšne ukrepe, da delo delavcev ne bo razvrednoteno samo zato, ker ni plačilne discipline, ker so obremenitve gospodarstva previsoke in ker se vodi neupravičen tečaj marke. Če ni druge rešitve, potem si obremenitve razdelimo vsi, ne pa, da jih nosijo le delavci.

Nazarje, 10. 6. 1992

Predsednik sindikata
Glin Nazarje

Tomaž Križnik

Za stavkovni odbor
Glin Nazarje

Matjaž Krajner

VEČ KOT 300 udeležencev naših seminarjev je bilo zadovoljnih in so v anketi zapisali, da bodo pridobljeno znanje koristno uporabili.

Anketa je tudi pokazala, da je privatizacija podjetij, lastninska zakonodaja ali lastninska preobrazba podjetij, v vrhu njihovega zanimanja.

Zato smo se, kljub nejasni usodi osnutka lastninskega zakona v skupščini, odločili pripraviti seminar na temo

DELAVCI IN LASTNINJENJE

Seminar bo v torek, 30. junija ob 9.30 v veliki sejni dvorani Doma sindikatov v Ljubljani, Dalmatinova 4/VI.

PROGRAM SEMINARJA:

- Sindikati in lastninjenje – pogledi ZSS Slovenije – predstavil jih bo član predsedstva ZSSS
- Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij – mag. Emil Milan Pintar, soavtor predloga zakona o lastninskem preoblikovanju
- Lastninjenje z vsebinskega in metodološkega vidika – mag. Janez Tršan

Kotizacija za seminar je 3.500 tolarjev. Nakažite jo na ŽR ČZP Enotnost: 50101-603-46834.

Vplačilo kotizacije boste na seminarju, kjer boste dobili tudi delovno gradivo, dokazali s petim izvodom nakazila.

Rok za prijavo je 26. junij. Ker je število udeležencev omejeno na 80, s prijavo pohitite.

PRIJAVNICA

za seminar Delavci in lastninjenje

Podjetje: _____

Ulica: _____

Poštna štev., kraj: _____

Ime in priimek prijavitelja: _____

Kotizacijo 3.500 tolarjev bomo poravnali na ŽR ČZP Enotnost, Dalmatinova 4/III, Ljubljana, štev.: 50101-603-46834.

Potrdilo o plačani kotizaciji bomo predložili na seminarju.

Datum: _____ žig _____ Podpis: _____

VSE TO PRAZNO GOVORJENJE O OSNUTKU, PREDLOGU, ZAKONU ŽE POŠTENO RAZBURJA! GOVORITE O ODSOTKIH, KI NAJ BI JIH NEKDO »RAZDELIL« DE-LAVCEM. KAKŠEN NESMISEL!

BOGU SMO DALI, KAR JE BOŽJEGA, IN CESARJU, KAR JE CESARJEVEGA. DE-LAVEC JE DRŽAVO NE LE POPLAČAL, AMPAK VSELEJ PREPLAČEVAL! NIMA JI VEČ KAJ DAJATI IN ONA NJEMU KAJ »DELITI«!

»DELITI« DELAVCEM, KAR JE NJIHOVO, JE NARAVNOST GNUSEN IZRAZ. ŠE BOLJ GNUSNO JE GOVORITI O »ODKUPU«. PREJ SMO GOVORILI, DA VSE VEČ DELAVCEV KOMAJ ŠE PREŽIVI, ZDAJ PA NAJ BI SVOJE ODKUPOVALI.

KAKŠNO LASTNINSKO PREOBLIKOVANJE NEKI, TO JE NAVADEN ROP!

Res je moč lastninjenje gledati skozi takšna ali drugačna očala. Svobodni sindikati pa so si izbrali svoja in le še skoznje lahko gledajo.

Tako je razpravo na seji sveta ZSSS v terek zabelil **Stanko Mlakar**. **Dušan Semolič** je lahko le še dodal, da k temu ni dosti dodati. Država se je lastnini enkrat že odrekla in nima nobene pravice več stegovati krempeljv po njej!

Zdaj pa lepo od začetka: **Brane Mišič** je uvodoma ugotovil, da so prav delavci vsa povojna leta nosili najtežje breme političnih in gospodarskih eksperimentov in neučinkovitega gospodarjenja. Država pa ne pri nas ne nikoli in nikjer po svetu ni pokazala, da bi utegnla biti dober gospodar.

Že res, da marsikdo me-lje, češ kako brezplačna delitev delnic ne prinaša nič novega (mimogrede, Brane Mišič se je strinjal z Mlakarjem, da to ni

pravišnji izraz, a da pač uporablja takšnega kot predlagatelj (zakonov). Res pa je, da je edina socialno in drugače pravična pa še motivacijska za povrh. Motivacijo pa končno vsaka ekonomska teorija priznava za sila pomemben dejavnik.

Le socialno poštena delitev je končno tudi jamstvo, da se bo nacionalni dohodek res povečeval, da se bo gospodarstvo smotno prestrukturiralo, da bodo zavladali uravnovešeni tržni in socialni odnosi...

Enosmerne razprave

Po tem uvodu so šle vse razprave v isto smer, čeprav včasih po različnih stizelah.

Andreja Cimermana denimo bode neenakopraven

položaj brezposelnih in opozoril je, da sindikati nanje ne smejo pozabiti:

»Ko smo pregledali stečaje zadnjih treh let, smo videli, da, prvič, niti eden ni speljan do konca, in drugič, da so glavni upniki bankirji in trgovci. Delavci seveda na zavod in zdravo!

Analize teh potopov kažejo, da jih povzročajo odesrške obresti in vse tisto, čemur smo njega dni rekli »jugofaktorji«, pa nekako noče izginiti.

Od 100 tisoč nezaposlenih jih je 90 odstotkov (!!!) iz neposredne proizvodnje in to je še samo dovolj zgovorno.«

Brane Mišič je povzel zahteve, pri katerih svobodni sindikati vztrajajo:

1. Vsem, ki so tako ali drugače ustvarjali družbeno premoženje, gre najmanj 60 odstotkov le-tega brezplačno. Koliko v tem okviru delavcem in upokojencem in koliko državljanom, je še stvar dogovora. Pri tem ne smejo biti prikrasani delavci, ki so se znašli na cesti.

2. Objekti družbenega standarda ne sodijo v »delitveno bilanco«. Postati morajo nesporna lastnina delavcev. Isto velja za vse »nebilančne« objekte, kot so bolnišnice, vrtci in drugo, zgrajeno recimo s samoprispevki.

3. Razlika med obračunano in stvarno plačo ostane podjetjem, pri tem država ne sme računati na nobene dajatve.

4. Čeprav zakon govori o »delitvi«, sindikati govorijo le o dejanski lastnini delavcev, ki so jo ustvarili.

5. O tem v podjetjih odločajo z osebnim izjavljanjem vsi zaposleni.

6. Pri lastninjenju morajo biti delavci s kmeti vsaj enakopravni.

7. Sindikati morajo delavce o teh stvareh temeljito obveščati in jim pomagati z vsemi močmi in znanjem.

SLOVENSKI DELAVCI SO ŽE DELNIČARJI VSEGA, KAR SO USTVARILI

Koliko družbenega premoženja bo pri vseh ščurkih, ki lazijo po njem, sploh še ostalo?

Potem smo poslušali o aktualnem predlogu zakona, katerega vsebina povsem zanika obljubo iz uvoda – učinkovito gospodarjenje. Prevelik vpliv države pač.

In še in še zahteve, da objekti družbenega standarda, kot recimo počitni-

SLOJ KOT PRODUKT PRIVATIZACIJE

Recidiv klerikalizma, ki, Bogu bodi potoženo, sploh ni največja možna nevarnost, je sicer iz napačnih razlogov, pa vendar, streljen bišvo opozicijo. Primitivni kapitalizem, ki zdaj krade in zažira v minulo delo slovenskih delavcev, pa se bo prav kmalu izkazal kot političen dejavnik in se naučil kratiti svobodo na organski in perfiden način, zaradi katerega Zahod pravzaprav stagnira in ostaja, kar se tiče vrednot, priklenjen na začetke dvajsetega, v marsičem pa kar na devetnajsto stoletje...

Danes sta za renesanso (ustvarjalnosti) potrebni poleg politične tudi industrijska demokracija in svoboda. Politična svoboda brez industrijske se navsezadnje skrči na pravo bitje brezposeln, in to v imenu menedžerske oblasti nad sicer možno ustvarjalnostjo v proizvodnem procesu in drugod. Privatizacija namreč ne producira zgolj oblasti v tovarnah in drugih dejavnostih v okviru družbene delitve dela, ampak zelo hitro sproducira sloj, ki ima interes to privatno oblast ohranjati kot tisto, kar doživlja kot lasten interes, čeprav je seveda v resnici tudi sam žrtev anoničnih posledic zaostajanja vrednot.

Konstituiranje tega sloja zdaj teče, se dogaja!

Boštjan M. Zupančič
v Mladini

ški domovi, nikakor ne smejo postati predmet lastninjenja. Zgradili so jih delavci z odrekanjem osebnim dohodkom in s prostovoljnim delom, in s tem ni kaj mešetariti.

Vsa pobuda mora biti v podjetjih, nikakor v rokah države in njenih agencij...

Delavski sveti v razsulu

Ciril Urek je posvaril, da odločitev o teh pomembnih

vprišanih nikakor ne smemo prepustiti delavskim svetom:

»Delavski sveti so v razsulu, veliko njihovih članov je ustrahovanih ali so jim na kakšen bolj umeten način zvezali roke. O lastnini lahko odločajo le vsi zaposleni na referendumih!

NA VSAK NAČIN MORAMO DOSEČI TUDI PREVERJANJE PODJETIJ, KI NASTAJAJO V TUJINI. OCENJUJEMO, DA

delavci tega podjetja zelo pazijo na svojo zemljo.

Cilj odvzema zemlje temu podjetju je jasen. Gre za to, da bi delavce tega podjetja razstlili in spodili z zemlje, le-to pa podelili politično močnim kmetom. Gre za zelo kratkoročno politiko, kajti razmerje družbenih sil v slovenski družbi ni v korist kmečkega sloja.

Pravni varnosti in enakopravnosti pravnih subjektov seveda ob takih predlogih ni mogoče govoriti.

Če se že razmišlja o odvzemu zemlje, vprašujem, zakaj je ne bi odvzeli tistim, ki je sploh ne obdelujejo ali pa jo obdelujejo zelo slabo.

Nasprotujem vsakemu odvzemu zemlje in temu, da se zemlja, ki je bila kupljena, podržavlja.

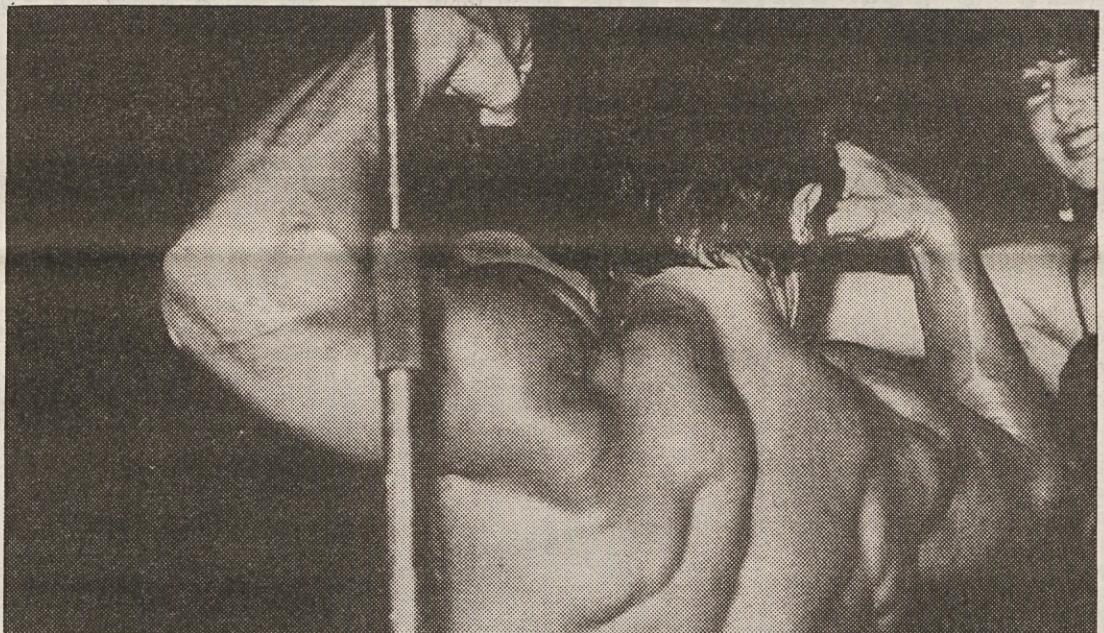
Podobne so zgodbe uspešnih podjetij v družbeni lasti, katerih zaposleni plačujejo petkrat večje davke kot kmetje in trikrat večje kot obrtniki. Gre za podjetja, ki so se uspešno obržali navzlic izgubi jugoslovanskega trga.

Izračun zakona za celotno gospodarstvo Republike Slovenije daje naslednje rezultate.

Knjižna vrednost družbenega kapitala je znašala 31. 12. 1991 23,9 milijarde DEM. Nato terjatve, ki se lahko spremene v delnice, so znašale 1,8 milijarde DEM. Če se vse terjatve spremeni v delnice ali poslovne delnice, bi se lahko knjižna vrednost kapitala povečala na 25,9 milijarde DEM. Po dosedanjih analizah vrednosti podjetij se ocenjuje, da je realna vrednost podjetij v družbeni lasti vsaj dvojna knjižna vrednost. Torej so samoupravljalci ustvarili in privarčevali za okoli 51,8 milijarde DEM. Začetni privatni podjetniški kapital po letu 1945 se ocenjuje na 4,5 milijarde DEM, od tega je, kot je zapisal A. Bajt, dve tretjini ali 2,8 milijarde DEM pripadalo tedanjim bankam, torej prebivalstvu, ki je denar vlagalo v banke. Verjetno je težko priznati bivšim lastnikom

SE VANJE VALIJO OGROMNI DENARIJI IN V NJIH ČAKAJO REZER-VIRANI STOLČKI IN UGODNI POLOŽAJI ZA LASTNINJENJE IZBRAN-CEV.

Seveda spet o tehtanju odstotkov, da bi delavci ne izgubili odločilnega vpliva na rovaš pogoltnožev, države in njenih skladov. Ključno merilo za lastnino naj bi bilo čisto enostavno – delovna doba in plača. V zakon pa je vsekakor treba takoj sprejeti postopke za preverjanje že

Prava moč se bo pokazala šele zdaj, prav v bitki za temeljno pravico – obdržati, kar si ustvaril, saj je samo to lahko pot do premoženja. Z delom, znanjem, odrekanjem, z marsičim, le z grabežem tujega ne!

opravljenih privatizacij in odpravljanje škode divjega grabeža družbene lastnine.

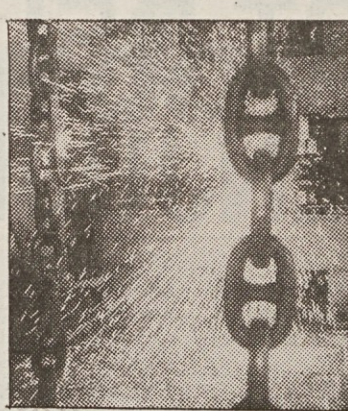
V razpravi so podprli **Srečka Caterja**, ki je zahteval enakopraven položaj delavcev in kmetov:

»Zakon o zadrukah je kraja, nič drugega kot kraja!« se je hudoval. »Prvič, kmetje so segli v lastništvo živilsko predelovalne industrije, drugič, dobivajo zemljo, ki jim je bila enkrat že plačana, in tretjič, delnice naj bi dobili kot državljani – delavci pa ob tem miloščino. Za sindikate je to nesprijemljivo!«

Strinjali so se, da je zakon boljši kot prej, a še daleč daleč od sindikalnih zahtev. Zraven pa še izmikanja in nesmisli, kot je ta, da znajo oceniti za desetletja nazaj, koliko je vredno takrat odvzeto, ne znajo pa oceniti vrednosti ustvarjenega v tem času.

Če sindikat pri svojih zahtevah ne bo uspel, mora biti vsaj vsem jasno, da ga v tem in takšnem »konsenzu« ni zraven, je pribil **Franc Štelcel**.

Dušan Semolič je strnil, da je sveta dolžnost sindikatov zavarovati delavčeve pravice. Pri tem je odgovornost sindikatov velikanjska, in z vso močjo se bodo borili v parlamentu in tudi na vse kriplje iskali

ČE JE DRŽAVA LASTNIK...

Lahko je jemati iz proračuna, ki ga krmino vsi. No, še to se rado pokaže, česa in koliko je država sposobna.

Kaj pa, če je lastnik, gospodar? Komur ni jasno, kako je s to rečjo, naj pač stopi v VERIGO LESCIE in zjasnilo se mu bo.

Takorekoč med vrati že sem poslušal, da je slovenska država figo vredna, mišljena kot oblast kajpak. Dopusča, da kvazikapitalistična in kvazimenedžerska sodrga uničuje delavca, ki je ničlikokrat dokazal, da zna in hoče delati in da je tudi trpečen kot nakoval.

Na pogajalskem sestanku med sindikatom VERIGE in direktorjem se je brž pokazalo, kam pes taco moli. Direktor **Miro Ulčar** sam je povedal, da sindikalne zahteve po spoštovanju kolektivne pogodbe več kot razume, da mu je jasno, da ob povprečni plači 22.000 tolarjev, od katere delavci dobivajo skoraj polovico v bonih za trgovino (!!!) in ker za povrh plača še praviloma zamuja, delavci ne morejo živeti. Toda...

»Od jugoslovanskega trga nam ni ostalo skoraj nič, domači se nevarno bliža 'črni varianti' in na vse kriplje iščemo možnosti v tujini.

Toda smo v sistemu Železarn in NAŠ LASTNIK JE ZNAN, TO JE DRŽAVA. Proti njej kovinarji res napovedujejo stavko, toda sindikati sami bodo od države težko kaj izsilili. Bolje, da se v VERIGI sporazumemo sindikati in vodstvo in skupaj dosežemo, kar se le da. Sami pa vidite, da je naš lastnik do marsikoga mamica, vsaj do vojske, carine, policije, in tudi šolstvo je zdaj malce pobozala – do nas pa je DRŽAVA MAČEHA! Mačeha je do vsega gospodarstva, ki vendarle vse skupaj preživlja, kolikor more.«

Kot direktor razume delavce in njihov sindikat, tudi ti razumejo njega. Ker pa z razumevanjem ne moreš nasiti želodca, je sindikat vendarle zapretel s stavko, če bodo kolektivne pogodbe ostajale brezvredne papir.

zaveznike za pravično stvar.

O TEM, KAKŠNEGA HUDIČA BODO SVOBODNI SINDIKATI ZAGNALI, ČE BODO PARLAMENTARNE IN ZAVEZNIŠKE BITKE ZAMAN, PA NA TEJ SEJI ŠE NISO GOVORILI!

BODO GA PA ZAGOTOVJO. GRE NAMREČ ZA TAKŠNE NESMISLE IN KRIVICE, DA BO TREBA PROTI NJIM TUDI NA BARIKADE, ČE DRUČE NE BO ŠLO.

Nesmisle in krivice lepo, jasno in neizpodbitno s primeri dokazuje Gojko Stanič.

RES SKRIBNO PREBERITE!

Ciril Brajer

Kritika osnutka privatizacijskega zakona avtorjev Pintarja, Deželaka in Šetinca

Šlo naj bi za kompromisni zakon, ki ga podpira toliko parlamentarnih strank, da naj bi bil junija letos sprejet. Kaj prinaša ta osnutek zakona, bom prikazal na treh primerih podjetij v družbeni lasti.

Primer A

OGOLJUFANI

Podjetje, ki se ukvarja z otroško konfekcijo, je bilo ustanovljeno leta 1962, ko je zaposlovalo tri delavce in imelo prodajalno in tri šivalne stroje. Sedaj zaposluje 1250 delavcev in več kot 80 % vse proizvodnje izvaža na zahtevna svetovna tržišča. Navzlic izgubi jugoslovanskega trga in popolnemu padcu kupne moči na majhnem slovenskem trgu je zadržalo raven zaposlenosti tako, da je izplačeval nizke plače in se uspelo preusmeriti na druga tržišča. Vse premoženje je podjetje pridobilo z odplačilnimi posli. Zahtevkov po zakonu o denacionalizaciji ni.

Knjižna vrednost podjetja je 31. 12. 1991 znašala 544.911.000 SLT ali (po tečaju 51 SLT za 1 DEM) okoli 10.684.000 DEM oziroma 8.547 DEM na zaposlenega. V letu 1991 je podjetje dobro poslovalo in investiralo v novo

opremo. Realna vrednost podjetja je ocenjena na najmanj dvojno vsoto. Ker gre za kakovostnega proizvajalca, bi to podjetje tujci radi kupili, kar so že večkrat povedali. Povprečna plača znaša sedaj okoli 293 DEM. Podjetje posluje avtonomno in lahko varuje svoje poslovne skrivnosti pred konkurenco. Zaposleni podjetje samoupravljajo in odločajo ter razpolagajo z dobičkom, postavljajo poslovodstvo in vodijo poslovno politiko.

Po osnutku zakona se celoten privarčevani družbeni kapital delavcem odvzame v korist države, bivših lastnikov in pokojninskega sklada. Zaposleni in nekdanji delavci, ki so podjetje zapustili v zadnjih petih letih, pa lahko odkupijo 20 % ali po 1.709 DEM vrednosti delnic na zaposlenega za 10 odstotno ceno. Vsak bi moral plačati 170 DEM, da bi dobili vsi skupaj 20 % glasov v skupščini bodoče delniške družbe. Kupnina ostane podjetju in kupci bi dobili zanj dodatne delnice, torej še za okoli dva odstotka vseh delnic podjetja.

Zaposleni imajo možnost odkupiti po oce-

njeni ceni, kar znaša najmanj dvakratno knjižno vrednost, še 40 % vseh delnic. To znaša na zaposlenega še okoli 3.419 DEM po knjižni vrednosti oziroma 6.839 DEM po ocenjeni vrednosti. Po programu delavskega odkupa morajo zaposleni takoj odkupiti in plačati po ocenjeni ceni 8 % vseh delnic in 32 % ostalih delnic odkupiti v naslednjih petih letih po njihovi nominalni ceni. Kupnina gre državi – Skladu, ki jo uporabi za sanacijo bank in gospodarstva (beri – izgubašev), za spodbujanje in kreditiranje izvoza, za tehnološko-razvojne projekte in ekološke investicije, za razvoj malega gospodarstva ter za investicije v javni sektor gospodarstva. Akumulacija ne ostane v rokah zaposlenih tega podjetja, temveč preide v roke birokracije. Zaposleni lahko z odkupom delnic pridobe skupno vsega 62 % vseh delnic podjetja in temu ustrezen del dobička.

Zaposleni v podjetju A nimajo prihrankov in omenjene kupnine niso sposobni plačati. Zgubili bodo kontrolo nad podjetjem. 10 % delnic se prenese na pokojninski sklad. Podjetje ima 132 upokojencev, ki pa ne bodo pridobili svojega privarčevanega minulega dela v tem podjetju, temveč posredno – preko pokojninskega sklada.

Odkodninski sklad bo dobil 10 % delnic, čeprav na tem podjetju ni nobenih zahtevkov nekdanjih lastnikov in njihovih dedičev. V odkodninski sklad naj bi šlo za 1,8 milijarde DEM družbenega kapitala. Predlagatelji ne upoštevajo dejstva, da so bila podjetja pred vojno za dve tretjini svojih virov zadolžena pri bankah. Vztrajajo pri tem, naj dobijo bivši lastniki podjetij tudi lastnino bivših bank!

Sklad Republike Slovenije bo prejel še 20 % delnic, ki jih bo prenesel na polnoletne državljane Republike Slovenije. Delnice bodo dobili dijaki, študentje, kmetje, privatniki, ki še nikoli niso ničesar privarčevali v tem podjetju.

Primer B

RAZPRODANI

Podjetje je začelo svojo ekspanzijo leta 1974, ko je pridobilo od tujega vlagatelja 10 milijonov DEM za skupno vlaganje. Vložek tujca je 2.400 zaposlenih, zato da bi podjetje ostalo v rokah Slovencev, odkupilo in tujega vlagatelja izplačalo s 17 milijoni DEM.

Po stanju 31. 12. 1991 je družbeni kapital po knjižni vrednosti znašal okoli 4 milijarde SLT ali 14 milijonov DEM, kar je na zaposlenega okoli 25.000 DEM. Ocenjena vrednost uspešnega izvoznega podjetja je več kot dvakratna knjižna vrednost. Zaposleni dandanes nimajo sredstev, s katerimi bi lahko odkupili kontrolni paket delnic. Tuji kupci komaj čakajo, da podjetje odkupijo!

Primer C

OKRADENI

Kmetijsko podjetje s 126 zaposlenimi ima v svoji lasti okoli 300 ha obdelovalne zemlje in 200 ha gozdov. V strukturi prihodka odpade na govedorejo 30 %, na sadjarstvo 17 % in na perutninarstvo 53 %. Podjetje je s polovico proizvodnje vezano na zemljo, zato je veliko večino zemlje kupilo po tržni ceni. Podjetje plačuje vse davke in prispevke in posluje uspešno. O sebi trde, da so le večja kmečka družina!

Po osnutku zakona bo temu podjetju odvzeta vsa zemlja, čeprav jo je pridobilo z odplačala njeni posli. O tem, čigava bo ta zemlja, bo odločala politika! Obstojo dobro delujoče tržne proizvajačala hrane je ogrožen.

Splošno je znano, da le lastniki zares skrbijo za zemljo in njeno dolgoročno kakovost. Zato bolj varujejo zemljo kmetje, zadrage in tudi

OBLAST DELAVCE PODCENJUJE IN PONIŽUJE

Na 18. seji sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, 9. 6. 1992, so obravnavali tudi Predlog za izdajo zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij.

Do soupravljanja delavcev so se opredelili že na 1. kongresu z zahtevo po sprejemu zakona, ki bo urejal soupravljanje delavcev, ki naj postane temelj pravne uravnoteženosti moči kapitala in dela. Ta zahteva je temeljila na človekovi pravici, da vpliva na svoje delo in življenje, ter na pozitivnih izkušnjah razvitih držav.

Toda ta predlog prej ureja, kako omejiti vpliv delavcev na sprejemanje odločitev v podjetjih, in daleč zaostaja za ureditvijo v številnih evropskih državah s tržnim gospodarstvom. To izhaja že iz naslova zakona, ki pove, da gre le za sodelovanje delavcev pri upravljanju podjetij, nikakor pa ne za njihovo soodločanje oziroma soupravljanje. Soupravljanje bi namreč pomenilo dejanski vpliv delavcev na upravljalске odločitve. Sodelovanje delavcev pri upravljanju podjetij pa le-tem daje predvsem pravico, da so informirani, da dajejo pobude in predloge, ter pravico do posvetovanja. Na področju soodločanja pa zakon predvideva, da je delodajalec dolžan pridobiti so-

glasje sveta delavcev o vprašanih, ki ne pomenijo pomembnejših odločitev, ki vplivajo na gnotni in socialni položaj delavcev; enako velja za pravico veta. Predstavniki delavcev v organu upravljanja v podjetju po tem zakonu ni! Res je, da imajo v mnogih evropskih državah tudi opredeljen posvetovalni organ delavcev, vendar ob tem tudi predstavniki delavcev v organu upravljanja, in soupravljanje poteka hkrati po več mehanizmih.

Predložena ureditev torej slovenskemu delavcu ne priznava interesa za uspešno poslovanje podjetja, v katerem je zaposlen, temveč po svoji vsebini temelji na predpostavki, da imamo uspešne menedžerje in nedela željne delavce. Zato bi bilo neprimerno, da bi le-ti imeli vpliv na sprejemanje odločitev. V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije odločno nasprotujemo podcenjevalni in žaljivo nizki ravni udeležbe delavcev pri upravljanju podjetij, ki jo prinaša ta zakon. Zahtevamo:

- pravico do soupravljanja za zaposlene v profitnih in neprofitnih organizacijah – po-drobnosti se uredijo v ustreznih zakonih;

- da zaposleni uresničujejo pravico do soupravljanja prek svojih predstavnikov v organu upravljanja in v svetu delavcev;

- da se uvede sistem soglasja za vse odločitve, ki posegajo v pravni, ekonomski in socialni položaj delavcev;

- da se zagotovijo pogoji za delovanje predstavnikov delavcev v organih upravljanja in svetu delavcev;

- da se podrobneje opredelijo pristojnosti sveta delavcev in zbora delavcev;

- da se ne posega v pravice in položaj sindikatov oziroma posameznega sindikata v podjetju;

- da pravno varstvo predstavnikov delavcev ne temelji le na njihovi dejavnosti (58. člen), ker obstaja preveč drugih instrumentov, po katerih jih delodajalec lahko postavi v manj ugoden položaj.

Sindikalna stališča že do delovnega osnutka zakona so posredovali predlagatelju, vendar jih ta, čeprav jih je podprla in se podnje podpisala večina delujočih sindikatov v Sloveniji, pri izdelavi predloga za izdajo zakona ni upošteval in s tem ponovno povedal, da je delavec za nekatere v slovenski državi nezaupanja vreden in moteč dejavnik težko pričakovane gospodarskega razvoja.

ODIRANJE GOSPODARSTVA IN DEMOKRACIJA NE GRE STA SKUPAJ

Za območno organizacijo sindikatov in Celju bi lahko brez slehernega pretiravanja zapisali, da ima dela čez glavo. Predvsem zato, ker bdi kar nad šestimi občinami oziroma več kot 46.000 člani svobodnih sindikatov. Pa tudi zaradi teh neprijetnih časov, ko se vsi skupaj pehamo za obstoj in malokdo ve, kaj mu bo prinesel jutrišnji dan. Prav ta negotovost in močno načeta socialna varnost večjega dela slovenske družbe ljudem kvarijo noči. Posebno tistim, ki jih je narod izbral, da so v prvih bojnih vrstah, ko gre za varstvo temeljnih pravic delavcev in njihovih družin.

Ladislav Kaluža, sekretar območne sindikalne organizacije v Celju, je v tej bojni vrsti že celih deset let. Prišel je iz štorske železarne, kjer se je sleherni dan neposredno srečeval z vsemi platmi življenja, svetlimi pa tudi senčnimi trenutki, dnevi in leti preprostega delovnega človeka. Zato lahko danes, ko je previharil že toliko časov, trezno in realno ocenjuje vse tisto, kar kroji usodo našega vsakdana.

Mar še ni vse, prav vse v naših rokah? Še vedno lahko govorimo o nekakšni usodi? No, pravega odgovora na zastavljeno vprašanje nimamo, kot pribito pa drži, da še zdaleč ni vse v delavčevih rokah. Če bi bilo, bi bilo gotovo marsikaj drugače. Lepše. Pa država bi bila bolj skromna. Bolj normalna, veliko bolj poceni...

Že dve plači za minimalno »košarico«

»Naš večstrankarski sistem še zdaleč ne pomeni demokracije. To je le del tistega, kar naj bi imela družba, v kateri ima glavno besedo ljudstvo,« razmišlja naš sogovornik Ladislav Kaluža. »Ja, še zelo zelo daleč smo od približno normalne demokratične družbe. Vidimo, denimo, da je naše gospodarstvo povsem na tleh, pa nič pametnega ne ukrenemo. Celo nasprotno. Od leta 1986 jemlje država gospodarstvu vse več. Obremenitve so tako velike kot še nikoli doslej. Menim, da bi morali takoj sprejeti program razbremenjevanja gospodarstva. Pa nikakor ne, denimo, na račun zdravstva, šolstva in podobnih dejavnosti. Saj bi, če bi to hotela, lahko država dobila precej več od davkov, če bi se le lotila tistih, ki imajo veliko največ, pa se svojim obveznostim do družbe spretno izmikajo. V obdavičev najbolj bogatih bi morali vložiti malo truda in bolj pustiti pri miru tiste, ki nimajo nič drugega kot mizerne plače. Vem, pobirati od osebnih dohodkov je najlažje. To zna vsak osel. Vendar tako uresničevanje davčne politike, karšno poznamo danes, ni pošteno...«

– Plače velike večine slovenskih delavcev so zares bedne. Kako so lahko, takšne kot so, »ge-

nerator« inflacije, kot trdijo tisti tam zgoraj?

»Ta trditev je popolnoma iz trte izvita in povsem brez osnove. Realni osebni dohodki so namreč žaljivo majhni. Ob tem pa velja poudariti, da še padajo. Doklej le? Pri nas, na primer, v železarni ali v Emu, dobijo delavci v povprečju 18 do 20 tisočakov na mesec. Toda to je povprečje, ki zelo zavaja. Resnica tega povprečja namreč je, da prejema večina zaposlenih precej manj od povprečja. Kako naj bodo torej take plače glavni spodbujevalec inflacije? Kdor to trdi, ni povsem »pri tapravi«. Pred tremi leti si je delavec še lahko privoščil s svojimi mesečnimi prejemki »minimalno košarico« in pokrtil najnujnejše življenjske stroške. Pa danes? Za eno »košarico« sta potrebni že dve plači. Pa nekateri pravijo, da so delavci predobro plačani. Neumnosti, velike neumnosti...«

– Veliko pa je takih, ki so še na slabšem od najslabše plačanih delavcev, mar ne?

»Seveda, to je množica ljudi, ki je na cesti. Relativna brezposelnost je na našem območju 8,8 do 9-odstotna. Po zadnjih statističnih podatkih se je brezposelnost sicer nekoliko zmanjšala. Zal to ne drži, saj gre le za splet različnih vplivov in okoliščin, ki so pravo sliko nekoliko zameglili. Z gotovostjo pričakujemo, da bo sčasoma še več ljudi brez zaposlitve. V podjetjih, ki so zrela za stečaj, je blizu 9000 ljudi. Kar 45 kolektivov ima blokiran žiro račun. Vse to opozarja, da še nismo dosegli samega dna. Še malo bomo zdrseli navzdol...«

– Komu se lahko delavci zalivalijo za svojo življenjsko stisko? »V dobnosti meri prav gotovo vsem tistim, ki naj bi bili odgovorni za gospodarsko politiko. O tem ni dvoma. Kako dolgo že ugotavljamo, da gospodarska vprašanja, ki so najbolj vitalnega pomena za razvoj slehernе družbe, zanemarjamo, pa se nihče ne zgane. Seveda botruje nezavidljivemu položaju mnogih podjetij tudi izguba trga in odločno prepočasno prilagajanje novim gospodarskim razmeram. Tisti, ki so že pred več leti zaslutili, kam gre vse skupaj in kaj čaka posamezne re-

publike, se danes nimajo kaj pri- toževati. Preusmerili so se drugam, kjer so poslovni partnerji za- nesljivi in, seveda, pošteni. Tisti pa, ki so odlašali in nekako niso do- jeli, da bo potrebno vse skupaj za- grabiti na novo, so danes v hu- dih škripcih. In teh ni malo. Ne navsezadnje pa se za hudo neza- vidljiv položaj, v katerem je ve- čina podjetij, lahko vsi skupaj zahvalimo tudi nenasitnosti dr- žavnega aparata. Delavcem samo jemlje in jemlje, ne spomni se pa, da bi dosledno obdavčil obrtnike, vse tiste, ki na veliko sekajo goz-

Ladislav Kaluža

dove, da bi zajezil delo na črno in bil pri jemanju nekoliko bolj pravičen. Čemu ne bi bili tisti, ki imajo neprimerno več od drugih, tudi temu primerno obdavčeni?«

Če želimo v Evropo, moramo Evropo spoznati

Omenili ste delo na črno. Je tega veliko?

»Vse več in odločno – preveč! Ob tem pa je posebno značilno in zaskrbljujoče to, da število obratovalnic sicer narašča, prav tako pa tudi število brezposelnih. Na dlani je, da tukaj nekaj ni v redu, če se število obratovalnic povečuje in imajo te v povprečju vse manj zaposlenih. Pred petimi leti je bilo na našem območju približno 800 obratovalnic, lani pa že 400 več. Včasih so imele te obratovalnice nekaj malega več kot enega redno zaposlenega, kasneje, to je leta 1990, pa smo ugotovili, da pride v povprečju na obratovalnico le še 0,90 odstotka delavca. Resnica je seveda v tem, da se ljudje na veliko zaposlujejo na črno. S tem se delodajalci izog- nejo davčin, na sindikatih pa si belimo glave, kako pomagati ti- stim, ki dobijo brco in se čez noč

znajdejo na cesti. Pa to ni problem samo Celja, to je problem vse Slo- venije. Rešitev vidim v tem, da poskrbimo za učinkovitejšo in- špekcijske službe in da kazni v prihodnje za tovrstne prestopke ne bi bile več zgolj simbolične.«

– Dela tudi vaša pravna služba s polno paro?

»Seveda, s polno paro! Ukvar- jamo se namreč kar z nekaj stečaj- nimi postopki, pa tudi s približno 300 individualnimi spori. To pove vse. Žal je pritožb iz dneva v dan več, zato se postopki vlečejo pre- dolgo, kar seveda ni v korist pri- zadetim...«

– Pa divja privatizacija?

»Te je toliko, da človek težko verjame. Kaj vse si nekateri upajo! V ne malo okoljih opažamo dobesedno barbarski odnos direk- torjev do delavcev in njihovega imetja. Po tej ali oni poti poskr- bijo, da gre vse skupaj k vragu, sami pa poberejo smetano. Zato nas čaka še veliko dela, da bodo ljudje zaščiteni vsaj približno tako, kot morajo biti. In pošteno se bomo morali potruditi, da bodo postopki na sodišču krajši...«

– Torej tako s socialno kot pravno varnostjo delavcev še vedno še zdaleč ni v redu.

»Vse dotlej, dokler država ne bo priznala oziroma doumela, da so sindikati njen povsem enakopra- ven partner, bomo še daleč od de- mokratične družbe, predstavniki delavcev in zaposleni pa bomo v podrejenem položaju. No, čim bolj se odmika čas, tem prej bo morala vlada dojeti, da po starem ne gre več. Morala se bo sestati z delavci in z njimi skleniti soci- alni pakt. Ta ne more biti eno- stranski. Vsebovati mora prav vse, kar je pomembno za naš skupen nadaljnji razvoj, in ne sme obiti ničesar, kar je važno za socialno varnost delavcev...«

– Drži, da posvečate veliko po- zornost izobraževanju?

»Ja, prepričani smo, da brez ne- nehnega dopolnjevanja znanja ni uspešnega dela. Zato skrbimo za izobraževanje tako zaupnikov kot tudi poklicnih sindikalnih delav- cev. Ob tem vsekakor velja ome- niti, da tesno sodelujemo tudi z nemškimi sindikati. Že sedem- najst let. Lani smo imeli za naše zaupnike dvodnevni seminar, na katerem so prijatelji iz Singna go- vorili o svojih izkušnjah, o svojem delu. Letos bomo ta seminar po- novili. Če želimo v Evropo, mo- ramo Evropo spoznati. Zato sode- lujejo z nemškimi sindikati. Čim več bomo vedeli, tem bolje bomo lahko delali,« pravi Ladislav Ka- luža.

Andrej Ulaga

SEDEM DNI V SINDIKATIH

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE Zaupnike, strokovne službe podjetij in posameznike

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 330,00 SLT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdrav- stveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 200,00 SLT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 330,00 SLT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 330,00 SLT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sode- lovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 250,00 SLT

● več avtorjev:

KAKO POSTATI PODJETNIK – KAKO USPEŠNO POSLO- VATI

Iz zbirke ABC PODJETNIŠTVA. Cena 590,00 SLT

● Aleksej Cvetko

ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVARO- VANJU Z OBRAZLOŽITVIJO

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. katego-rije invalidnosti – Sprejemni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo – Organizacijske spremembe – Kako s pridobljenimi pravicami. Cena 500,00 SLT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SLT

● Jože Smole

SPOMINI TITOVEGA SEKRE TARJA

Willy Brandt: nemški krediti ali vojna odškodnina – Gadafi je pustil Tita čakati dve uri – Kdo je sesuval Staneta Kavčiča – Hlače je nosila Jovanka – Zakaj Stane Kavčič ni hotel v jugoslovanski politični vrh – Koliko je Tito kriv za klanje na jugoslovanskih tleh in koliko zaslužen, da ga prej ni bilo. Cena 500,00 SLT

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalma- tinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

NAROČILNICA NA ČASOPIS »DE«

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, naročamo (do pisnega preklica)

..... izvod(ov) tednika »DE«. Pošljite nam ga na

naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Dne:..... Podpis naročnika

Žig

Naročnino bomo poravnali v zakonitem roku.

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti

..... izv. ● Stanov. razmerja

..... izv. ● Delavci in uprav.

..... izv. ● Zakon o pokojnin.

..... izv. ● Dnevnik Titovega sekr.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.

2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne:..... Žig

Podpis naročnika

Z DE sem izredno zadovoljen

(iz ankete)

Nak, ni samohvala, za katero vemo, kje se valja. Naslov smo si sposodili iz odmeva enega od naših bralcev. Čeprav ni edini te vrste, nas ne bo uspaval. Svobodni sindikati namreč o DE kaj radi spustijo tudi kakšno hudo pikro.

Predvsem v njem ne marajo brati o drugih sindikatih – celo kadar ga ti biksajo in mi o tem pišemo, se svobodnim zdi za to škoda prostora. No, nekaterim. Tem še njim oziroma njihovem programu naklonjene stranke ne dišijo, in za novinarje je pravcati šok negodovanje, kadar DE pokritizira vlado, stranko ali sindikat, ko ubira delavcem nenaklonjena pota – češ, čigavi pa ste?!

No, v uredništvu tudi strele te vrste vzamemo dobronamerno. So pač sad ponosa ali bolje ljubosumja na svoje glasilo. Kritiko dobronamerno in hvalo z rezervo je bržkone kar pravnje merilo?

Ker je to naš časopis

(tudi sposojeno)

Ker pa smo na sejah svobodnih sindikatov slišali kar nekaj pripomb, da je v časih boja za lastnino in soupravljanje obveščeno članov SSS in vseh delavcev ključnega pomena, da DE pri tem lahko in mora odigrati še večjo vlogo, da bi morali ta časopis prejemati vsi člani svobodnih sindikatov, in zraven naj bi uredništvo še okrepilo vpliv na javnost, smo v DE poskusili razpoloženje bralcev preveriti z anketo.

Večino odgovorov so poslali bralci, ki DE prebirajo več kot 5 let. Večini te večine se zdi DE vse bolj zanimiv. Najraje berejo koristne nasvete, potem razčlemba ekonomskih problemov in nato pride na vrsto – humor.

Res, šele na četrtem mestu je sindikalna problematika in potem vse drugo. Poročanje o različnih ravneh sindikalne organiziranosti je kar enakomerno priljubljeno.

Način pisanja, fotografije, oblikovanje in privlačnost bralce očitno zadovoljuje. To nas v uredništvu kajpak veseli, čeprav smo pričakovali več kritike, saj nam je ta vselej dobrodošel napotek.

Prav zaradi uvodoma omenjenih javnih zahtev, da bi morali DE prejemati (najmanj) vsi člani svobodnih sindikatov, so nas odgovori na to vprašanje še posebej zanimali. A glej šmenta, točno polovica jih je za to, naj naročanje ostane nespremenjeno, druga polovica pa meni, da bi bilo res koristno, če bi časopis prejemali vsi člani. No, če smo natančni, en samcat odgovor na to pomembno vprašanje sodi pod rubriko »ne vem«. (Če bi potrebovali odločilen glas in če bi bil to naš, je nagib tehtnice jasen.)

In česa v DE ni, kar bralci pogrešajo? Četrtni anketirancev bi bil dobrodošel TV program, le malce več bi jih rado devizni tečaj, sicer pa posebnih želja ni – razen posebnosti, ki vas, kot se za posledek spodobi, čakajo na koncu.

Toliko o vaših odgovorih v obliki statistike. Seveda pa je nekaj takšnih, ki bi jih lahko uvrstili v naše redne rubrike od Humorja pa tja do Ravbarkomande. Ker so ocvirki vedno zanimivejši od števil, naj vam jih nekaj navedemo:

● Zakaj berete DE?

»Ker jo dobivam na mizo, brezplačno!«

● Katere od navedenih tem bi želeli imeti v DE?

Ne samo pravice, temveč tudi dolžnosti delavcev. (To je v teh časih bohotenja delavskih pravic odgovor, ki zasluži posebno nagrado za izvirnost, in res jo bomo podelili, saj so vse ankete podpisane – z eno izjemo.)

● Na prav to vprašanje še:

»Peterletovo izpoved, kako nas je peljal k vragu, ko pa v boga veruje.«

»Seznam podjetij v stečaju.« (Bojim se, da po koncu moratorija v DE za to ne bo dovolj prostora.)

● Bralce smo povprašali še po predlogih, ki jih anketa ni zajela. Le nekaj najsočnejših:

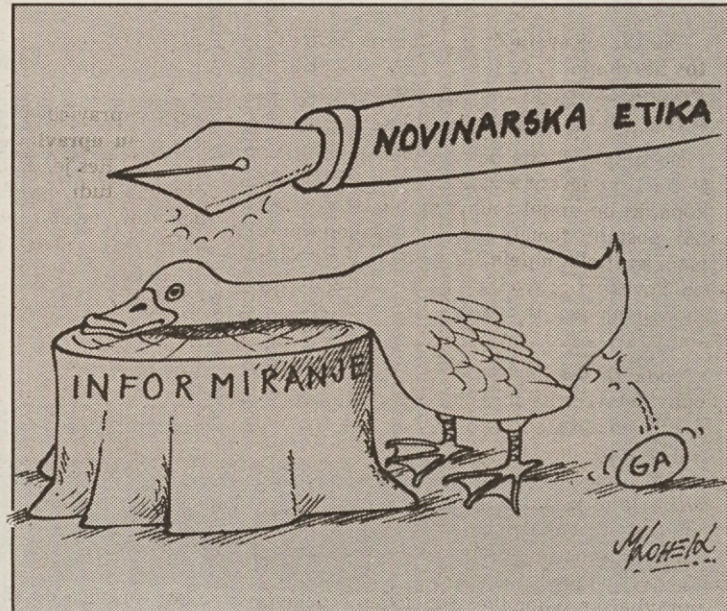
»Kako preprečiti občinam, bankam, poštam, elektriki in podobnim, da bi si delili tako obilne plače.« (Če verjamete ali ne, ko je bila v ponedeljek, 8. 6. ob 18. uri postavljena pika za tem stavkom, je v vrhniški občini zmanjkalo elektrike, ker se v teh krajih zgodi na vsake tri kaplje dežja.)

»Sindikat je nemočen, zato mu DE odmerja preveč pozornosti.«

»DE je trobilo SSS in bolj bi morala krepiti sindikalno enotnost.«

»Zamenjajte vse razen fotoreporterja in tiska na recikliran papir!«

(Ne bomo, ker je večina bralcev s svojim časopisom vendarle zadovoljna. Kritike in pripombe pa sprejemamo, kot smo že zapisali – kot dobrodošel napotek in obveznost.)

Statistika, pravijo, je zelo priročna, če hočete kaj pokazati v pravi luči, se pravi takšni, ki vam ustreza. Pa si vendarle nismo mogli kaj, da ne bi anketo obdelali tudi s te strani. No, vsaj z ene: kolikšen delež anketiranih bralcev se zavzema za to ali ono, navdušuje nad tem ali onim člankom v listu, graja tretje...

Devetinpetdeset odstotkov anketiranih bralcev (v nadaljevanju bomo uporabljali kar besedo bralci, čeprav anketa ni bila povsem reprezentativna) bere naš časnik več kakor 5 let. Dvema tretjinama se zdi, da je časopis v zadnjih nekaj številkah boljši kot prej, 28 % pa jih te razlike ni opazilo. Kar devet desetih bralcev je za to, da časopis izhaja enkrat tedensko. Bralce smo povprašali, katere teme prebirajo pogosto, včasih, nikoli. Razveseljivo je, da na zadnje vprašanje skoraj ni bilo pritrdilnih odgovorov. Teme pa so po pogostosti branja razporejene takole: koristne nasvete prebira pogosto 57 % bralcev, ekonomska vprašanja 55 %, humor in razvedrilo 43 %, sindikalno problematiko in notranjo politiko 36 % kriminal 28 % itd.

Na vprašanje, ali naj DE piše o sindikalni problematiki več, manj ali toliko kot doslej, so odgovori zanimivi: 45 % bralcev meni, da pišemo o delu Zveze SSS dovolj, o delu območij jih tako meni 42 % in 38 % bralcev ima dovolj informacij iz dela republiških odborov. Kar polovica pa se zavzema za pogostejše poročanje o delu sindikatov podjetij.

71 % bralcev bere DE zato, ker je v njej problematika, ki je drugje ni moč najti, 31 % pa zato, ker je pristop časopisa k problemom drugačen. Naše delo so tokrat ocenjevali bralci. Velika večina je pisanje ocenila z dobro in zelo dobro, najbolj pa je ocenjena aktualnost časopisa. Velika večina (ne vemo, ali je treba zapisati tudi odstotke, nekam veliko števil, smo doslej že zapisali) je zadovoljna tudi z naslovno stranjo, pri kateri je spet glavni adut aktualnost, precej manj pa pravokotnost in estetika.

RIBIŠKE RIBARIJE

Piranska vlada si prizadeva, da bi po svojih močeh pomagala ribičem, ki so ostali brez svoje »njive«. O denarni pomoči se še niso pogovarjali, vendar so člani izvršnega sveta sprejeli sklep, da bodo piranske poklicne ribiče za tri mesece oprostil plačevanja socialnega in pokojninskega zavarovanja in drugih prispevkov. Javnemu podjetju Okolje pa so predlagali, naj jim ne zaračuna priveza v piranskem pristanišču.

Lepi spomini...

Podobno kot prejšnja se tudi nova vlada ne more kdo ve kako pohvaliti z dediščino. Zelo mizerna je, še posebno na področju, ki naj bi bilo temelj vsega razvoja, blaginje in razumevanja: na področju gospodarstva. Marsikje smo ga namreč zavozili prav do kraja.

Med mnogimi, o katerih v preteklosti nismo kaj dosti razmišljali, so tudi slovenski ribiči, ki so danes v svoji doslej največji življenjski stiski. Iz roda v rod so živeli od morja in svojih ribiških mrež, vse kar so pripravili, so sproti vložili v svoje barke, sedaj pa ne smejo več na morje. So ob svoje delo, dohodek, kruh..., ob svoje dosedanje življenje. In brez svetle, vsaj malce prijazne prihodnosti.

Ja, Obala, ki ima zelo veliko ljudi brez dela, se je srečala z novo žalostjo. Saj ne gre samo za ribiče, temveč tudi delavce Delamarisa, ki brez ulova nimajo kaj početi. In gre, kajpak, tudi za vse njihove družine. Za usodo nekaj tisočev.

»Nekaj posameznih ribičev bo še imelo delo, vsi pa prav gotovo ne,« ugotavlja Vinko Franetič, direktor holdinga Delamaris. »Ne vemo pa, kaj čaka ribiče Delamarisa in vso našo predelovalno industrijo, ki je

odvisna od ulova. Z žlahtno belo ribo je seveda konec. Zato ker je v slovenskem morju praktično ni in ker jo tudi v hrvaških vodah že primanjkuje. V najboljšem primeru bomo pri sosedih lahko lovili le še sardele. Morda kakih 2000 ton na leto. Seveda, ne zastoj...

Ves nadaljnji ribolov slovenskih ribičev in vsa predelovalna industrija, ki je odvisna od morja, sta, kot pravimo, na nitki. Zato pač, ker smo se pričeli o teh stvareh prepozno pogovarjati. Zamuda je porodila slabo voljo in negotovost, vse skupaj pa nestrpnost in skrhane medsebojne odnose. Namreč med nami in državljanji Hrvaške. In vse to danes še kako drago plačujejo slovenski ribiči, ki ne smejo na morje in upravičeno bentijo nad vsemi tistimi, ki so jih spravili ob kruh.

In kaj storiti z zajetno ribiško floto?

»V njej je veliko denarja, mnogo let trdega garanja. Kam z ladjami, če bomo morali pospraviti svoje mreže? Italijani jih imajo že sami veliko preveč, Hrvati pa so brez prebite pare, da bi lahko kaj odkupili. Ne vemo, kako se bo vse skupaj končalo, kakšen bo epilog te neprijazne zgodbe, vendar nam ne kaže dobro,« pravi direktor Vinko Franetič.

Na novo izvoljeni slovenski izvršni svet se bo vsekakor moral pošteno podvizati. Bolj kot prejšnji, če bo hotel vsaj za silo olajšati življenje mnogih naših ljudi na Obali. Med drugim bo moral doseči sporazum s Hrvati, da nas bodo spustili v svoje vode, dogovoriti pa se bo moral tudi o obmejnem gospodarskem sodelovanju. Pri tem bo treba misliti tudi na vlaganja v marikulturo, morda skupaj s Hrvati, in seveda na vse tiste ljudi, ki bodo zaradi meje na morju ostali brez dosedanjega dela. Prezaposlovanju se gotovo ne bo moč ogniti.

Zelo verjetno danes slovenski ribiči ne bi bili v tako hudi zadregi, če jim doslej ne bi šlo relativno dobro. Zato tudi niso čutili potrebe po svojem združenju, po svoji organizaciji, ki bi se potegovala za njihove interese. Sedaj je ribiče prehitel čas. Ne le po krivdi vlade, ki za morje in ljudi, ki so živeli od njega, ni imela dovolj posluha. Zato je treba tem ljudem, kajpak, priskočiti na pomoč. Pa ne šele jutri. Takoj, danes.

Besedilo in slika:
Andrej Ulaga

... pokrajinski tednik, ki poroča

DOLENJSKI LIST
Sodoben, vsestranski, zanimiv

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

VSAK DAN V VEČERU

VELIKA NAGRADNA IGRA VEČER

VEČ VEČ VEČER

1500€ IN 1000€ NAGRADA

Renault 5, pohištvo, televizorji, pralni stroji, mali gospodinjinski aparati, vrtni kamini, armature, svetila, trezorji...

Vsak teden nova priložnost za bralce Večera!

Nagrade tedensko, VEČerje mesečno, še VEČerje v super nagradnem žrebanju!

Vse o nagradni igri in nagradah vsak ponedeljek v dnevniku Večer!

JEKLO TEHNA AVTOHIŠA RENAULT
BELOKRANJSKA 12 MARIBOR Avto žmijevja

VEČ VEČ VEČER

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 21

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Uresničimo tudi vaš predlog za sindikalne izlete in strokovna potovanja.

Pišite nam ali telefonirajte na 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/317-298 – **poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. ure do 15. in 30 minut.**

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO HRIBI

1. **Sorica** – dve sobi s po 4 ležišči, skupna kuhinja in sanitarije. Najem sobe 500 SLT in turistična taksa.

2. **Garsonjere na Rogli** – opremljene za 2 + 2 osebi. 7-dnevni termini v maju. Cena 700 SLT.

3. **Garsonjere na Kopah** – opremljene za 2 + 2 osebi. Termini v maju. Cena 700 SLT.

4. **Brunarica na Veliki planini** – opremljena za 8 oseb, do 15. junija dnevni najem 1000 SLT. Termini po dogovoru.

5. **Pokljuka** – mali in veliki apartmaji za dve oziroma štiri osebe. Sedemdnevni termini (ob sobotah) do 30. junija po 20 DEM oziroma 32 DEM v tolarški protivrednosti, med sezono pa 25 DEM oziroma 41 DEM v tolarški protivrednosti.

6. **Brunarica na Pokljuki** – za štiri osebe. Cena od 32 do 42 DEM, odvisno od sezone.

7. **Počitniški dom v Bohinju** – štiriposteljne sobe. Cene: najem apartmaja 14 DEM na osebo, nočitev 10 DEM, polpenzion 24 do 29 DEM, odvisno od sezone.

8. **Sobe v Kranjski Gori** – s TWC, za dve, štiri ali pet oseb. Cene nočitev od 10 do 15 DEM, polpenzion 25 do 29 DEM.

9. **Planinske koče na Veliki planini** – dnevni najem male enote za tri osebe 37 do 47 DEM, večje enote za štiri osebe 52 do 62 DEM.

10. **Počitniški dom Kranjska Gora** – tri- ali štiriposteljne sobe z etažnimi sanitarijami od 22. do 29. junija. Cena penzion 21 DEM, polpenzion 17 DEM.

11. **Planinski dom v Kamniški Bistrici** – posebni petdnevni programi s športno-rekreacijsko vsebino: planinski izleti, alpinistične ture z vodnikom, tečaj jadrnega padalstva. Celoten paket bivanja v dve-, tri- ali štiriposteljnih sobah z etažnimi sanitarijami, polpenzionskih storitev in stroški rekreacijskega programa 335 DEM. Samo penzijska storitev 150 DEM v tolarški protivrednosti.

12. **Opremljene sobe ob Kolpi pri Starem trgu** – sobe za 2 do 5 oseb, skupna jedilnica, TWC. Najem 12 DEM na osebo na dan.

13. **Naravno zdravilišče »Triglav«** Mojstrana – bivanje v dve-, tri- ali štiriposteljnih sobah. Cena polnega penzion 24 DEM, polpenzion 21 DEM. Cene za šole v naravi: za predšolske otroke 13 DEM, za osnovnošolce 15 DEM in za dijake do 18. leta 16 DEM.

14. **Apartmenti na Rogli** – za 4 osebe v celoti opremljeni, barvni TV. Termini po dogovoru. Cena 45,5 DEM. Za 6 oseb – 62 DEM na dan.

15. **Apartmenti na Kopah** – za 4 osebe – opremljen – cena dnevnega najema 32 DEM v tolarški protivrednosti.

ZDRAVILIŠČA

1. **Čateške Toplice** – počitniška hišica za 4 + 2 osebi; dnevni najem od 52 do 72 DEM, odvisno od sezone, vključene so 4 kopalniške vstopnice.

2. **Bivalni kontejnerji v Podčetrtku** – za 4 osebe, cena 45 DEM v tolarški protivrednosti.

MORJE

1. **Počitniške hišice v Bašaniji, Savudrija**: objekt s 4 sobami s po 4 ležišči. V vsakem objektu so skupne sanitarije. Termini od 1. julija dalje. Cena penzion 18 DEM v tolarški protivrednosti.

2. **Počitniška stanovanja v Maredi** – pri Novigradu: dvosobna stanovanja v počitniškem naselju, v celoti opremljena, trgovina v naselju, plaža idealna za otroke, možnost bivanja za 5 oseb. Cena 950 SLT. V juniju dnevni najem 22 DEM, v sezoni 32 DEM. Možen najem več stanovanj za celotno sezono.

3. **Počitniški dom Poreč** – tri- in štiriposteljne sobe, skupno 50 ležišč. Sedemdnevni termini od 26. julija dalje. Cena polpenzion 16 DEM v tolarški protivrednosti. Brezplačna uporaba pivov in surfa.

4. **Oddih v Poreču** – možnosti najema apartmajev v **Lanterni, Picalu** od 6. junija do 28. avgusta. Cene od 16 do 34 DEM: triposteljni apartma od 16,5 do 19,5 DEM, štiriposteljni apartma od 20,5 do 24,5, petposteljni apartma od 24,5 do 29,5 DEM, šestposteljni od 29,5 do 34 DEM. Apartmaji imajo opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, spalnico (4, 5, 6 postelj), kopalnico in verando oziroma balkon.

V hotelih **Tamaris, Luna, Neptun, Diamant, Kristal** ali **Splendid** v dvoposteljnih sobah s polpenzijsko storitvijo 20 do 28 DEM v tolarški protivrednosti. Predrezervacije sprejema Atris. Cene so v posameznih obdobjih različne.

5. **Otok Pag** – apartmajsko naselje v Stari Novalji. Apartma ima dve spalnici, kuhinjo, kopalnico in lastno teraso. Vsak objekt ima svoj parkirni prostor. Desetdnevne izmene od 20. junija do 19. avgusta. Cena 24,5 DEM dnevno. Turistična taksa ni vključena.

6. **Garsonjera v Maredi** – za 4 osebe, od 6. 7. dalje – cena 1790 SLT.

7. **Apartmenti v Poreču** – za štiri osebe; cene junija in septembra za štiri osebe 43 DEM, za tri osebe 33 DEM; julija in avgusta za štiri osebe 62 DEM, za tri pa 46 DEM.

8. **Stanovanja in garsonjere v Novigradu** – cena stanovanja in garsonjere za štiri osebe junija in septembra 43 DEM, julija in avgusta 62 DEM; cena garsonjere za dve osebi junija in septembra 23 DEM, julija in avgusta 32 DEM.

9. **Počitniško naselje Nerezine na Malem Lošnju** – počitniški apartmaji s 4–6 ležišči; cene junija 44 DEM, julija in avgusta 62 DEM.

10. **Počitniški naselje Miholaščica na Cresu** – počitniška hišica za 4–6 oseb; cene junija 44 DEM, julija in avgusta 62 DEM.

11. **Počitniški dom Vrsar** – tri- in štiriposteljne sobe; cena polnega penzion 30 DEM, otroci do 7. leta 30% popusta.

12. **Garsonjera v Mihošci na Cresu** – 4 ležišča, najem 15 DEM. Pokličite 068 21-507.

13. **Dom v Portorožu** – eno-, dve- ali triposteljne sobe s toplo in mrzlo vodo, etažni TWC. Sedemdnevni termini od 6. julija dalje. Cena penzion 24,5 DEM, otroci do 3. leta brezplačno, do 10. leta 50% popusta. Turistična taksa ni vključena.

14. **Počitniški dom v Fiesi** – tri- in štiriposteljne sobe, etažne sanitarije. Termini od 26. junija dalje (od 4 do 10 dni). Cena penzion: odrasli 26,5 DEM, otroci do 10. leta 21,5 DEM v tolarški protivrednosti. Turistična taksa ni vključena.

15. **Počitniške hišice v Savudriji, Zambatija** – za 4 osebe, predprostor, TWC. Cena penzion 27 DEM. Termini od 26. junija do 5. septembra. Cena za šole v naravi 18 DEM v tolarški protivrednosti.

16. **Počitniška hišica Katja v Jadranovem** – pet apartmajev za 4 do 5 oseb, lastna kuhinja v vsakem apartmaju, cena od 65–70 DEM.

17. **Počitniški dom Piran** – dve-, tri- ali štiriposteljne sobe s toplo in hladno vodo, etažni TWC (ločeno za moške in ženske). Termini v juliju in avgustu. Cena polnega penzion 29 DEM, polpenzion pa 24 DEM.

18. **Apartmenti v Červarju** – s tremi, štirimi ali petimi ležišči od 16. junija do 6. julija in od 25. avgusta do 4. septembra; sedem- ali desetdnevni termini. Cena od 1000 do 1600 SLT.

19. **Počitniški dom Veli Lošinj** – dve-, tri- ali štiriposteljne sobe, etažne sanitarije, možnost polpenzion: odrasli 900 SLT, otroci od 3. do 10. leta 570 SLT. Termini od 16. junija dalje. Primerno tudi za skupine.

20. **Naselje v Nerezinah** – otok Mali Lošinj – dvosobno stanovanje za 6 oseb po ceni 46 DEM in garsonjera za 3 osebe 35 DEM.

21. **Počitniški dom v Selcah** – v 80 sobah. Možnost lastne priprave hrane. Cena 270 SLT na dan na osebo.

22. **Apartmenti v Maredi** – za 6 oseb, termini po 10. 7., cena 1300 SLT.

23. **Počitniški dom v Pineti, Novigrad** – termini po 4. 7. – penzijska storitev 25 DEM odrasli, otroci od 4–12 let 19 DEM, mlajši pa 4 DEM.

POČITNIŠKE PRIKOLICE

1. V izposojamo damo prikolico za 4 osebe za najmanj 20 dni z možnostjo postavitve po vaši želji. Stacionirana je v Radovljici. Cena najema 500 SLT dnevno. Stroške prevoza in namestitve plača najemnik.

2. Prikolice za 4 osebe na Krku – Njivice. Termini po 10 dni od 6. 7. dalje. Cena 900 SLT.

3. **Prikolice v AC Sirena – Novigrad** – za 4 osebe z vso opremo. Termini 21. 6. do 1. 7., od 1. 7. do 11. 7., od 21. 7. do 1. 8., od 1. 8. do 11. 9. Cena od 17–230 DEM na dan.

INFORMACIJSKE PRIJAVE ZA LETNI ODDIH

1. **Prikolice za štiri osebe: v Izoli** – cena 35 DEM na dan, **Atomske Toplice** – 35 DEM na dan, **Ladin Gaj** pri Umagu – 35 DEM na dan, **Mareda** pri Novigradu – 37 DEM na dan.

2. **Apartmenti v Dajli** za štiri osebe, v celoti opremljeni, cena v juliju in septembru 28 DEM, julija in avgusta 34 DEM v tolarški protivrednosti. Termini bodo sedemdnevni.

3. **Garsonjera v Kaninski vasi** – do 4 osebe, termini julija in avgusta.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Lastnike počitniški zmogljivosti, tudi vikend hišic na slovenski obali in v Istri, ki bi želeli ponuditi proste termine v času dopusta, vabimo k sodelovanju in trženju na naši Borzi.

C. KUPIMO

1. **Opremljen kontejner ali počitniško hišico** v zdraviliščih v Sloveniji.

D. PROdamo

1. **Počitniško stanovanje v Barbarigi**: dnevni prostor, spalnica, hodnik, kopalnica, pokrita loža, zelo ugodno prodamo. Velikost 29 kvadratnih metrov. Cena 1.500.000 SLT.

2. **Počitniško garsonjero v Stinici**: bivalni dnevni prostor z vgrajeno kuhinjo, predprostor, kopalnica, balkon – skupaj 25,50 kvadratnega metra. Informacije na Atrisu.

3. **Novo počitniško stanovanje na Bledu** – približno 50 kvadratnih metrov: spalnica, otroška soba, bivalna kuhinja, TWC, vse opremljeno. Informacije na Atrisu.

E. ZAPOSLOTITVE V POČITNIŠKIH ZMOGLJIVOSTIH

Usposobljen upravnik/ekonom se priporoča za zaposlitev po pogodbi za letošnje sezono v Slovenskem primorju ali Istri.

INFORMACIJE

1. **Lastnikom počitniških zmogljivosti v Istri**:

Vse lastnike, ki so prejeli odločbo o obveznem oblikovanju podjetij (d. o. o.) v republiki Hrvaški, prosimo, naj nas o tem obvestijo.

Želimo vam prijetno bivanje, kjerkoli že ste – Borza sindikalnega turizma.

Metod Zalar, direktor borze

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 **nudi od 1. 6. 1992** naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

nove obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revolarizacijska stopnja za junij 1992 znaša 6,5% mesečno, preračunano na letni nivo 116%.

Obrestne mere za tolarске depozite so:

		MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	60%–65%R	3,96%–4,22%	61%–66%
– vezava sredstev nad 1 mesec	R + 1%–3%	6,59%–6,75%	118%–122%
– vezava sredstev nad 2 mesece	R + 3%–4%	6,75%–6,92%	122%–125%
– vezava sredstev nad 3 mesece	R + 4%–5%	6,92%–7,00%	125%–127%
– nad 12 mesecev	R + 8%–11%	7,17%–7,41%	133%–140%

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:

– do 10.000,00 SLT	R + 6%	7,01%	129%
– od 10.001,00 SLT			
– do 50.000,00 SLT	R + 7%	7,09%	131%
– nad 50.001,00 SLT	R + 8%	7,17%	133%

KREDITNA PONUDBA

– kratkoročni krediti privatnim osebam* z rokom vračila 6 mesecev	R + 18%	7,95%	155%
– kratkoročni krediti privatnim osebam v višini 300% od vezanih sredstev z rokom vračila 12 mesecev	R + 10%	7,33%	137%
– polog se obrestuje z	60% R	3,96%	61%

– komisijski krediti pod pogoji, ki jih naroči naročnik. Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

– Kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam	od R + 20%–R + 30%	8,10%–8,81%	159%–181%
--	--------------------	-------------	-----------

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH.

NAŠE GESLO JE: KAKOVOST SO LJUDJE!

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881 ali na Agenciji v Trbovljah, tel. 0601 21-092, 22-213.

KONZUMI

SINTRO d.o.o., Maribor

62000 Maribor, Tomšičeva 45,
Tel. št. (062) 212-640, faks (062) 212-577
SINTRO TRGOVINA, Meljska c. 9,
62000 MARIBOR, tel. (062) 222-123
ODPRTO: od 9.00 do 16.00 ure

Spoštovani člani ZSSS!
Vabimo vas, da nas obiščete v naši trgovini na Meljski c. 9, kjer vam poleg drugih izdelkov nudimo po posebej ugodnih cenah še:

pralni prašek – persil 3 kg	693,00 SLT	olje zvezda – Plastenke 1 l	117,00 SLT
pralni prašek – Ava 3 kg	586,00 SLT	bučno olje 1 l	441,00 SLT
pralni prašek – Neo plus 5 kg	998,00 SLT	sirup boni (razni okusi)	
sredstvo za pomivanje posode – point piatti 1,5 l	200,20 SLT	od 187,20 do 195,30 SLT	
mehčalec za perilo style 4 l	370,90 SLT	kumarice 700 g	81,90 SLT
mehčalec zlatin soft 5 l	618,00 SLT	sol 1 kg	55,10 SLT
zlatin cet 5 l	780,00 SLT	kava emonec – Minas 1 kg	491,00 SLT
šampon cvetni revital 300 ml	154,20 SLT	sirup frupi malina 5 l	891,50 SLT
šampon za lase Lmas 1 l	291,60 SLT	nougat kocke 200 g	59,90 SLT
milo solea 1 kom	38,90 SLT	paštete – 30 g	21,70 SLT
toaletni papir Patric 10 l	198,00 SLT	paštete – 50 g	35,00 SLT
		paštete – 100 g	54,20 SLT
		hlačne nogavice od 92,40 do 102,00 SLT	

Vse navedene cene veljajo do razprodaje

SINDI d. o. o.

Celje, Gledališka ulica 2, telefon 24-425, 24-420, telefaks 26-108.

Spoštovani člani ZSSS!

Vse, ki se še niste odzvali naši ponudbi direktne prodaje prehramnih izdelkov v delovnih organizacijah, vabimo, da nas pokličete. Skupaj bomo določili, kdaj vas bomo obiskali, vi pa se boste, ko boste izdelke videli, odločili, ali boste tudi kaj kupili ali ne. Vaši nakupi so pri nas možni tudi na dva čeka. Ponujamo vam vse, kar mislimo, da vas zanima, posebej pa vas želimo opozoriti na ugodne cene teh izdelkov:

sladkor	56,00 SLT	pralni prašek faks helizim	500,00 SLT
olje	97,00 SLT	pralni prašek lind	430,00 SLT
sol	46,00 SLT	kava bar	450,00 SLT

V vaših podjetjih prodajamo vse dni v tednu in tudi ob sobotah. Pokličite nas! Priprani smo, da boste, tako kot že v veliko podjetjih, z našo ponudbo zadovoljni.

MARIBOR: ZBOGOM, TEŽKA INDUSTRIJA

Strokovnjaki inštituta SRI International iz Stanforda, ki pripravljajo program razvoja Maribor jutri, so se pred dnevi umaknili iz mesta ob Dravi, da bi pripravili končno fazo izdelave projekta dolgoročne razvojne strategije mariborskega gospodarstva. Pred tem so svoje dosežanje ugotovitve predstavili vodilnim gospodarstvenikom v mestu. Predvsem so ameriški strokovnjaki poudarili, da je Maribor na razpotju in da ima za prihodnost samo dve možnosti. Če se bo organiziral na ravni mesta in vodilnih v industriji ter sprejel odločitve, ki jih daje projekt Maribor jutri, potem ima mariborsko gospodarstvo možnost pozitivnega preoblikovanja do leta 2000. Če pa, denimo, Mariboru ne bo uspelo opredeliti strateške opredelitve, po-

tem se njegova industrija in infrastruktura ne bosta mogli preoblikovati, gospodarstvo bo še nazadovalo, in to vse do leta 2000 in morda še dlje!

Mariborčani se teh dveh alternativ zelo dobro zavedajo; če pa bodo tudi dovolj enotni in močni, da bodo izpeljali pravo, bo pokazal čas. Kaj jim je storiti? Po strategiji, kot so jo zastavili strokovnjaki SRI International, bi moralo postati mariborsko gospodarstvo precej bolj raznoliko, kot je bilo doslej, postati bi moralo podjetniško, razvijati novo vlogo regionalnega centra trgovskih in poslovnih storitev; od težke industrije bi se moralo preusmeriti k proizvodnim aktivnostim, usmerjenim v tržne niše, prilagojene tržnim možnostim ne le v jugovzhodni Evropi. V prihodnje

naj bi mariborsko gospodarstvo torej temeljilo na malih in srednje velikih podjetjih, ta pa bodo oblikovala novo gospodarstvo, ki bo ustvarjalo visoko dodano vrednost. V teh podjetjih bodo delali strokovno dobro usposobljeni in prilagodljivi delavci, ki bodo večji proizvajati raznolike proizvode, vse skupaj pa se bo kazalo v višjem življenjskem standardu in višji kakovosti življenja. Vsekakor velike in lepe besede, toda na poti njihovega uresničevanja je tačas še veliko ovir. Prva in trenutno največja je vsekakor zakonodaja, ki je nepopolna in zamujajo, kar velja predvsem za zakon o privatizaciji. V petih delovnih skupinah projekta Maribor jutri pa so ugotovili še vrsto drugih problemov, ki bodo oteževali in zavlačevali uresničevanje zastavljene

strategije preustroja mariborskega gospodarstva. Gre za pomanjkanje zdravega kapitala, za zastarelo tehnologijo, za preslabo mrežo socialne varnosti, menedžment se mora ukvarjati s preživetjem, namesto da bi razmišljal in delal strateško, nepopoln bančni sistem, monopoli, pomanjkanje kulture dialoga, prevelika državna poraba, premalo usposobljeni kadri in še bi se našla kakšna pomanjkljivost.

Vseh zastavljenih nalog iz programa seveda ne bo moč reševati hkrati, zato bo treba izločiti prednostne, ki imajo največji vpliv na stanje v mariborskem gospodarstvu. Znova je tu na prvem mestu privatizacijska zakonodaja, nato mobilizacija vseh v mestu, ki lahko prispevajo k uspešnemu projektu, nato pa še takojšnja ustanovitev Mariborske razvojne korporacije (MRCo). Zaključno poročilo projekta Maribor jutri bo SRI International pripravil do sredine julija, ko se bodo njegovi strokovnjaki ponovno srečali z vodilnimi ljudmi v mestu. Potem pa bo Maribor ostal sam s projektom, z njegovim uresničevanjem in s takšnimi ali drugačnimi rezultati!

B. G.

NOVI TRGI IN KUPCI

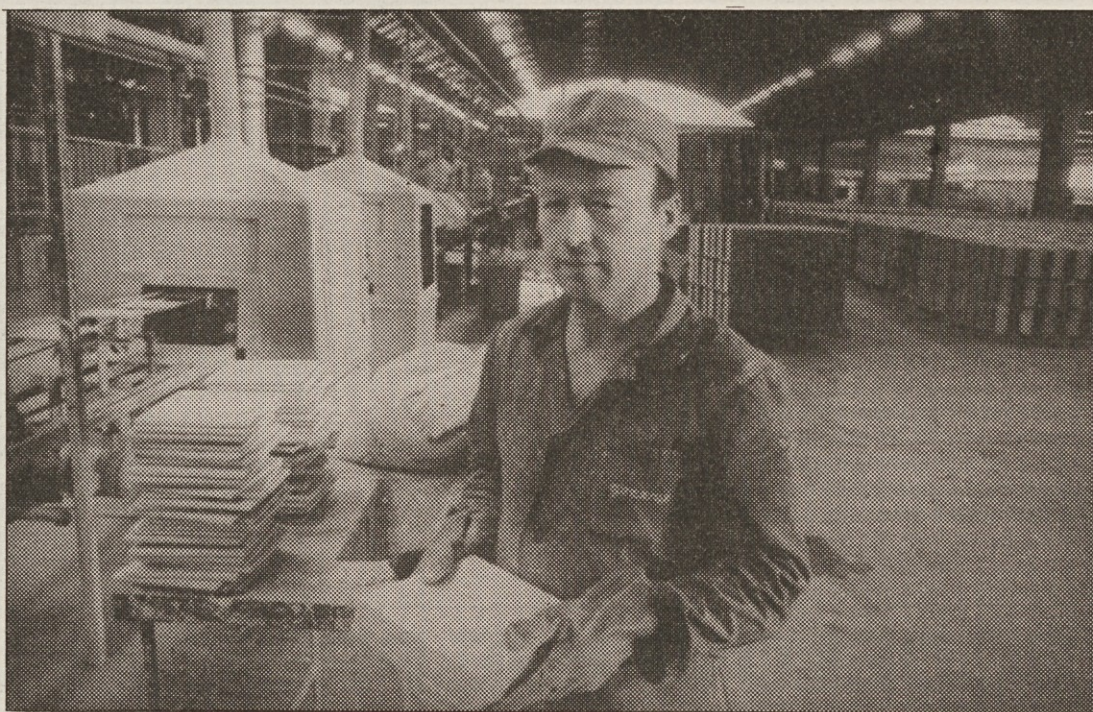
Program Keramika je bil lansko leto v okviru Gorenja Notranja oprema dohodkovno najuspešnejši del podjetja. S proizvodnjo 1.185.000 kvadratnih metrov keramičnih ploščic so ustvarili 12 milijonov DEM realizacije, kar pomeni 39 odstotkov realizacije podjetja. Na tuje, na zahtevne zahodnoevropske trge, pa so prodali tisoč kvadratnih metrov keramičnih ploščic ali 46 odstotkov celotne proizvodnje. Največ ploščic so izvozili v nekdanjo Zvezno republiko Nemčijo, pomemben pa je bil tudi izvoz v sosednjo Avstrijo. Lanskoletni rezultati poslovanja so zagotovo samo še pospešili nadaljnje naložbe v program Keramika, da bi ohranila konkurenčnost in donosnost programa in na drugi strani produktivna delovna mesta.

V zadnjih sedmih letih so v tovarni keramičnih ploščic Gorenja Notranja oprema opravili tri velike naložbe. Do leta 1986 so keramične ploščice izdelovali po klasičnem postopku dvojnega žganja. Najprej so v letih 1986 in 1988 tovarno rekonstruirali in jo z najsodobnejšo opremo (valjčne peči, robotizacija) in računalniško vodenim procesom popolnoma posodobili. Te dni pa je začela obratovati najsodobnejša linija za dodatno ekskluzivno dekoriranje, ki je nov razvojni dosežek na področju oblikovanja stenskih keramičnih ploščic. Za naložbo bodo porabili (vsa dela še niso povsem končana) okrog 670.000 DEM, opremo, ki omogoča dodatno dekorativno obdelavo ploščic, pa so uvozili iz Italije. Že žgane stenske keramične ploščice je mogoče poljubno dekorativno obdelati in jih potem še enkrat žgati. To v klasični keramični industriji zaradi tehnoloških omejitev ni izvedljivo. Proizvodnja dodatno ekskluzivno dekoriranih stenskih keramičnih ploščic je maloserijska in ploščice so vr-

najsodobnejše prilagajanje, proizvodnje željam kupcev. Sedanja ponudba dodatno dekoriranih stenskih keramičnih ploščic so razvili s sodelovanjem strokovnjakov Gorenja Notranja oprema v svetovno znani italijanski oblikovalski ustanovi Studio EMME ART. DESIGN – SASSUOLO.

Na najsodobnejši liniji, katere učinki naj bi se pokazali že v drugem letošnjem polletju, bodo letno dodatno dekorativno

prodali na najahtevnejše tuje trge. Z njimi se bodo tako še bolj prilagodili potrebam in zahtevam trga. S to zadnjo pridobitvijo pa se Gorenje Notranja oprema tudi znova enakovredno postavlja ob bok najboljšim svetovnim keramičnim industrijam. Obenem že razmišljajo o novi naložbi. Za nadaljnjo popestritev in povečanje ponudbe so namreč o strateškem načrtu podjetja predvideli tudi povečanje proiz-

hunske kakovosti. Pestra barvna paleta in postopki dekorativnih obdelav omogočajo kar

ekskluzivno obdelali 80 tisoč kvadratnih metrov stenskih keramičnih ploščic. Večino bodo

vodnih zmogljivosti talnih in stenskih keramičnih ploščic na dva milijona kvadratnih metrov letno. To seveda zahteva tudi pridobitev novih trgov in kupcev.

Marjan Lipovšek

Najbolj zaposleni Slovenki

V preteklem tednu sta bili verjetno najbolj zaposleni Slovenki Jelena Kralj in Magda Lipovec iz Gospodarske zbornice Slovenije. Bili sta dobesedno oblegani s telefonskimi klici, toda noben klic ni bil ženski ponudba. Klicali so le direktorji podjetij, ki so želeli zvedeti podrobnosti o uvoznih in davčnih olajšavah (povezanih uvozom), ki jih je pred nekaj dnevi sprejela Drnovškova vlada. Žal nista mogli – vsej do sredine tedna ne, veliko pomagati, saj so se šefi še vedno dogovarjali, kako izpeljati posamezne »operacije«.

B. R.

Svobodni Sindikati Slovenije

ZAGREBŠKI VELESEJEM VABI SLOVENSKO GOSPODARSTVO

V mariborskem hotelu Orel so predstavniki Zagrebškega velesejma na čelu z generalno direktorico Vero Šodan predstavili svoje letošnje sejemske prireditve in novo revijo Intermerkur v slovenskem jeziku.

Kot je poudarila Vera Šodan, je slovensko gospodarstvo zelo zanimivo ne le za sejmsko predstavitev, ampak za gospodarsko sodelovanje med dvema sosednjima, tradicionalno prija-

teljskima državama nasploh. O tem najbolj zgovorno priča podatek, da je lanskoletna blagovna menjava med obema državama znašala kar 3,5 milijarde dolarjev. V zadnjih dveh letih, torej v času oblikovanja slovenske in hrvaške države, je bilo resda čutiti nekoliko manjši interes slovenskih podjetij za sodelovanje na prireditvah Zagrebškega velesejma, toda že prva letošnja prireditev – sejem ob-

nove, je znova pritegnila tudi slovensko gospodarstvo. Sodelovanje Slovenije in Hrvaške na gospodarskem področju pa v bistvu ne pozna meja, čeprav vsi meddržavni dogovori in sporazumi še niso sprejeti, kajti gospodarski tokovi se hočeš nočeš morajo odvijati, po takšni ali drugačni poti.

Sejemske dejavnosti v svetu, posebej v Evropi, so tačas v razmahu, k čemur brez dvoma prispeva svoj delež tudi oblikovanje novih držav in preoblikovanje nekaterih drugih. Za sejme namreč še vedno velja, da so najbolj neposreden informativni medij, kjer vse vidiš, zveš, skle- neš posel, spoznaš poslovneže, skratka vse na enem mestu.

Zagreb ima na področju sejemske dejavnosti bogato tradicijo, saj je dobil že leta 1242 status svobodnega kraljevskega mesta s pravico organizirati sejme. Iz tega se je razvil Zagrebški velesejem, vodilni v tem delu Evrope in eden od 13 največjih sejmov v svetu sploh. Letno organizira več kot 25 specializiranih prireditev in še vrsto kongresov, posvetovanj in simpozijev. Posluje dobro, se sam vzdržuje in še mestu Zagreb pomaga.

Čeprav je na Hrvaškem lani divjala vojna, je zagrebški velesejem svoje prireditve, z nekoliko skromnejšo udeležbo sicer, izpeljal kot prejšnja leta.

B. G.

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Kritika in zasnova

- Kam greš, strateška gospodarska usmeritev
- Statistični podatki
- Groba predvidevanja
- Iskušnje
- Kritična raven
- Evropske cene in balkanske plače
- Izhodiščni osebni dohodki
- Kaj ve in misli vlada

- Načrtovanje najnižje osnovne plače
- Opredelitev osnove
- Obupne razmere
- Cena delovne sile navzdol ni več gibljiva
- Konkretni predlogi
- Pomembne podrobnosti
- Razmerja za bolj zahtevna dela
- Podcenjeno znanje
- Najvišje plače

Nekaj primerov bruto zneskov za izhodiščne OD po kolektivni pogodbi. Cena 400,00 SLT. Knjiga je izšla v založbi (ČZP) Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, kamor lahko pošljete tudi naročila. Telefoni: (061) 521-855, 110-033, 311-986, 313-942.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o).

..... izvod(ov) knjige PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Datum

Žig

Podpis naročnika

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc.
dr. Anton Prijatelj

Slabše delovne razmere, več bolezenskih dopustov?

Kadarkoli pregledujem letna poročila zdravstvenih zavodov o bolezenskih dopustih, vedno pogledam, kakšne so razlike med posameznimi gospodarskimi dejavnostmi. Razlike so prav gotovo. Samo da je nekaj narobe: načrtovalci kar naprej spreminjajo skupine dejavnosti in jih je nemogoče primerjati v daljšem obdobju. Res pa je tudi tole: tudi dejavnosti v posameznih panogah se spreminjajo. Recimo v lesni industriji, za katero mislim, da jo dobro poznam, že skoraj nimamo popolnoma lesnega obrata, ampak se v predelavo in obdelavo lesa meša kemija, tekstilna industrija in podobno. Pa vseeno, če gledamo te podatke za desetletja nazaj, ugotovimo, da je bolezenskih dopustov največ tam, kjer to pričakujemo: v premetovnikih in industriji gradbenega materiala.

Popolnoma logična pa je druga skrajnost: najmanj bolezenskih dopustov je že vrsto let v takimenovanih neproizvodnih skupinah: družbenopolitičnih skupnostih, kulturno izobraževalnih in zdravstveno socialnih dejavnostih. V teh skupinah je bilo pred leti 16 odstotkov vseh zaposlenih v Sloveniji. Odsotnost z dela zaradi bolezni pa je pri njih znašala: pri družbenopolitičnih skupinah 3,03 odstotka, pri kulturno izobraževalni in zdravstveno socialni dejavnosti pa samo 2,79 odstotka.

Prosvetnih delavcev pogosto nisem mogel na noben način prepričati, da morajo na bolezenski dopust. Vsi po vrsti so navajali: »Če bom šel, me bo moral kdo nadomeščati, razred ne sme ostati prazen, in to nadomeščanje prav vsi sovražimo.«

Na žalost imamo malo študij o bolezenskih dopustih in delovnih pogojih ter zahtevnosti dela. Pri nekaterih študijah so prišli do nasprotujočih si ugotovitev. Tako so Angleži ugotavljali, da izpostavljenost svincu ne poveča bolezenskih dopustov. Ali drugače povedano, tisti delavci, ki so bili izpostavljeni večjim količinam svinca, niso bili več na bolezenskem dopustu kot tisti, ki so bili izpostavljeni manjšim količinam.

Zanimiva je ugotovitev v eni slovenskih študij. Delavke v neki tovarni so delale po načelu tako imenovanega »work faktorja«. Res so naredile več kot druge, bile pa so tudi več na bolezenskem dopustu kot druge. Tu bi veljalo natančneje analizirati, ali je ta »work faktor« res koristen. Ali je večja produktivnost odtehtala več bolezenskih dopustov ali pa smo (so) razmišljali o mojem, našem ali drugem žepu? Bolezenski dopusti ne gredo iz našega žepa, večja produktivnost pa gre v naš žep. Konec koncev pa je to vedno naš žep, saj moramo tudi prispevke za zdravstvo vsi plačevati iz istega, to je našega žepa.

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše:
Mag. Aleksej Cvetko

Invalidnina

Zavarovanec, pri katerem nastane med zavarovanjem telesna okvara, ima pravico do invalidnine za telesno okvaro.

Telesna okvara je podana, če nastane pri zavarovancu izguba, bistvena poškodovanost ali znatnejša onesposobljenost posameznih organov ali dela telesa, kar otežuje aktivnost organizma in zahteva večje napore pri zadovoljevanju življenjskih potreb, ne glede na to, ali ta okvara povzroča invalidnost (zmanjšanje ali izguba delovne zmožnosti) ali ne. Kot invalidnost je v tem primeru mišljeno namreč samo tisto stanje, zaradi katerega lahko pri zavarovancu ugotovimo, da je delovni invalid. Ni nujno, da se **telesna okvara** pokriva z **invalidnostjo**. Zavarovanec, ki ima telesno okvaro, lahko povsem normalno, v enakem obsegu in z enakimi naporji opravlja delo kot drugi delavci, brez nevarnosti, da bi zaradi opravljanja dela pri njem prišlo do poslabšanja zdravstvenega stanja ali invalidnosti. Ker pa kljub temu, kot je razvidno že iz opredelitve pojma telesne okvare, zavarovancu povzroča vsaj nelagodnosti v vsakdanjem življenju, je telesna okvara povsem samostojen zavarovalni primer, na podlagi katerega pridobi zavarovanec pravice, ki niso odvisne od drugih pravic, ki se priznavajo v invalidskem zavarovanju.

Zavarovanec, pri katerem nastane telesna okvara med zavarovanjem, pridobi pravico do invalidnine za telesno okvaro pod enakimi pogoji, kot veljajo za pridobitev pravice do invalidske pokojnine.

Vrste telesnih okvar, na podlagi katerih se pridobi pravica do invalidnine za telesno okvaro, in odstotki teh okvar so bili do sedaj določeni v Seznamu telesnih okvar po samoupravnem sporazumu, sedaj pa jih bo na novo določil republiški upravni organ, pristojen za delo, po poprejšnjem mnenju ustrezne strokovne organizacije.

Kakšen mora biti odstotek telesne okvare, da zavarovanec pridobi pravico do invalidnine za telesno okvaro, je odvisno od tega, ali gre za telesno okvaro, ki je posledica bolezni oziroma poškodbe izven dela, ali pa gre za telesno okvaro, ki je posledica poklicne bolezni oziroma nesreče pri delu. Če gre za telesno okvaro kot posledico bolezni oziroma nesreče izven dela, mora biti ugotovljena najmanj 50% telesna okvara za priznanje pravice do invalidnine, če pa je telesna okvara posledica poklicne bolezni oziroma poškodbe pri delu, zadošča za priznanje pravice do invalidnine že 30% telesna okvara.

Za telesno okvaro, ki jo je zavarovanec imel pred vključitvijo v zavarovanje, ne dobi pravice do invalidnine za telesno okvaro. Izjemoma, če je imel pred zavarovanjem poškodovano n. pr. oko, uho, roko, nogo ali drug parni organ, pa si kasneje poškoduje drug enak organ, pridobi zavarovanec pravico do invalidnine za telesno okvaro obeh organov.

(Se nadaljuje)

ZAPOSLENOST VZTRAJNO UPADA

Predsedstvo ljubljanske organizacije Delavske stranke Slovenije ugotavlja, da se življenje v Ljubljani in okolici še naprej slabša, ob tem pa se mestna oblast ukvarja predvsem s strankarskimi razprtijami, namesto, da bi se končno začela brigati za gospodarski razvoj mesta in življenje ljudi v njem. Tako je v ljubljanski regiji v času od leta 1986 do 1991 število prebivalcev naraslo za 17.000 oseb ali 3,5%. Število zaposlenih se je v tem obdobju zmanjšalo za 45.000 oseb ali 19%, število nezaposlenih pa povečalo za 21.000 oseb ali za celih 1000%. Število nezaposlenih je v ljubljanski regiji naraščalo tudi veliko hitreje kot v republiki.

Po podatkih zavoda za zaposlovanje je med brezposelnimi največ mlajših od 26. leta starosti (vsaj polovica jih ima vsaj srednješolsko izobrazbo), 22% vseh brezposelnih pa čaka na svojo prvo zaposlitev. Med nezaposlene statistiki ne prištevajo tiste, ki jim zavod za zaposlovanje zagotovi pripravništvo, nimajo pa zagotovila, da bodo po opravljenem pripravništvu dobili zaposlitev.

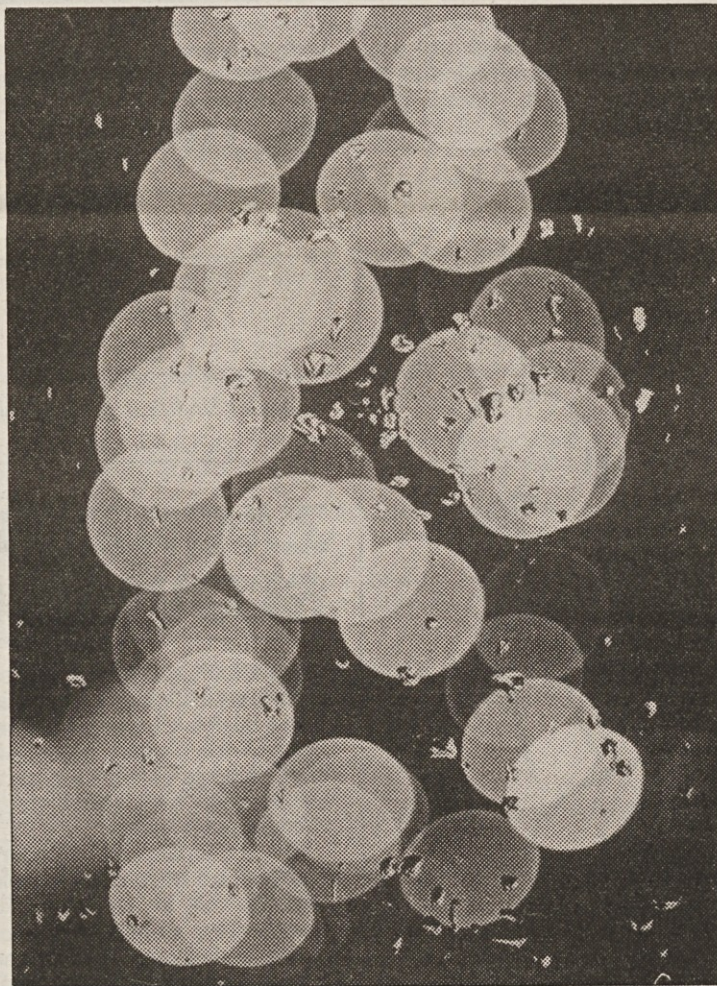
Število upokojenih je v omenjenem obdobju v ljubljanski regiji naraslo za 27.400 oseb ali za 36%. Predvsem v zadnjih treh letih je naraščalo hitreje kot v republiki. Če se bo tako nadaljevalo, se bo že leta 1994 število nezaposlenih v Ljubljani in okoliških občinah izenačilo s številom upokojenih in brezposelnih.

Predsedstvo ljubljanske organizacije DSS zato terja od mestne vlade, naj se takoj loti reševanja teh vprašanj, ideološke prepire pa prepusti parlamentarnim in zunajparlamentarnim strankam – kot je to v navadi povsod po Evropi in svetu.

V. B.

SODELOVANJE PROIZVAJALCEV MINERALNIH VOD

O tem, da se našemu turističnemu gospodarstvu obetajo boljši časi, ni nikakršnih dvomov. In od te dejavnosti kar precej pričakujemo, saj iz lastnih izkušenj vemo, kako dobro se obrestujejo naložbe v turizem in da je ta najboljši izvoznik, boljši od najuspešnejših klasičnih izvoznikov.

In ker je paradni konj na tem področju še vedno slovenski zdraviliški turizem, velja prav tej dejavnosti posvetiti še posebno pozornost. Naša naravna zdravilišča so s svojo ponudbo že zdaj korak (ali več) pred drugimi in že dolga leta uspešno privabljajo številne tuje petičneže.

Odločilen pomen pri razvoju slovenskega turizma imajo naši mineralni vrelci, ki slovijo po vsem svetu. Te svoje pomembne primerjalne prednosti in naravne dediščine pa doslej še nismo povsem izkoristili. Zato so te dni v Rogaški Slatini ustanovili Poslovno združenje proizvajalcev mineralnih vod Slovenije. Sedež združenja je v Radencih, ustanoviteljici pa sta Radenska tri srca – Polnilnica mineralnih vod in pijač, Radenci,

d.o.o., in pa Zdravilišče Rogaška – Rogaški vrelci, d.d.

Podpisniki sporazuma bodo skrbeli za raziskovalno delo in pospeševanje prometa z mineralnimi vodami, pozornost pa bodo posvetili tudi vprašanjem, ki so tesno povezana s kakovostjo proizvodov. Sem nedvomno šteje skrb za varovanje okolja, neomadeževano naravo in – čiste vode. Zato so podpisniki sporazuma v svoj program vključili izobraževanje kadrov in organizacijo strokovnih posvetovanj.

Poslovno združenje proizvajalcev mineralnih vod Slovenije bo tudi skrbelo za poslovno, strokovno in drugo sodelovanje s sorodnimi združenji, gospodarskimi zbormi in drugimi institucijami. Glavni cilj pri tem naj bi bil hitrejši razvoj proizvodnje mineralnih vod. Združenje bo imelo svoje zastopnike v svetovni zdravstveni organizaciji CODEX ALIMENTATIS, v evropski grupaciji UNESEM in v mednarodnem združenju GISEM.

A. U.

ZNOVA AKTUALNO!!!

Bogdan Kavčič: Delavci in upravljanje podjetij

- Kaj je participacija
- Cilji participacije
- Vsebina in moč participacije
- Organizacijske oblike
- Prednosti in kritike
- Uspešnost podjetij v lasti zaposlenih
- Evropski modeli participacije
- Od samoupravljanja k soupravljanju
- Kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«

Cena: 250 SLT.

Knjiga je izšla v založbi ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, kamor lahko pošljete tudi naročila.

Telefoni: 061/321-255, 110-033, 311-956, 313-942

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige DELAVCI IN UPRAVLJANJE PODJETIJ.

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna številka, kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju.

Datum: _____ Žig _____ Podpis naročnika: _____

Najprej se pri nas zglaši mož, njegova firma je šla v stečaj. Zadnje mesece pred tem dohodkov ni bilo, zdaj bo še nekaj časa trajalo, da dobi nadomestilo OD na zavodu za zaposlovanje. Med drugim pove tudi, da žena dela le 4 ure, da je torej invalid II. kategorije, da imajo dva otroke, eden je stoodstotni invalid, drugi obiskuje osnovno šolo. Sam je invalid III. kategorije. Zatem pride priporočilo za pomoč iz ženinine firme. Tako se srečava z gospo Majdo. Takoj mi je blizu, to enostavno začutiš. O tej družini sklenem nekaj napisati.

A to ni primer, ki bi zaradi nekega dogodka, neke krivice, sodil v to rubriko. To je celo življenje, ki kriči v onemelost, to je prošnja, ki je ni kam nasloviti, to je želja po pomoči, ki je ni moč nудiti.

Pa pojdemo po vrsti. On je kot otrok ostal brez obeh staršev. Z Dolenjske izhaja in še mu beseda značilno poje. Spoznala sta se v njeni tovarni. Ona ji je zvesta že 24 let. Vzela sta se. Bila sta podnajemnika, nato s strašnim odrekamjem in dednim deležem uspeta v mirni ulici pod Pohorjem zgraditi klet, na ka-

rila za sina. Da bi ga postavila vsaj na bergle. To so bile operacije, bivanja v Ljubljani, obiski pri bioenergetih. In vse to je pogosto presegalo njene duševne in telesne moči.

Z otrokom je bilo treba in je tudi še treba delati, delati, vaditi, vaditi.

Ta skrb jo je tako prevzela, da je često pozabljala nase, da so trpeli tudi odnosi med zakoncem. Zdaj dela štiri ure. Veliko je na bolniškem dopustu, kar pomeni, da je prizadeta tudi pri plači. A najhušja je negotovost, skrb za delo. Kaj bo jutri? Ko je bila še

zdravniku. Ne more in ne zmore več.

Ali lahko vsaj slutimo, v kakšni, tudi denarni stiski živi ta družina, če vemo, da v mozevi firmi že od septembra ni plače, saj se je blizal stečaj? Na majhnem vrtu okoli hiše ni prostora za drugega kot za zelenjavo. Najhujše pa so položnice. Na Elektru so ji rekli, da niso socialna ustanova. Res niso. A kje in kako naj si človek prisluži denar?

Vsakič ko mora za kaj prositi, ji je hudo, jo je sram. A nič ni danega. Razen življenja. Včasih dvakrat prekletega. Za vse se je treba boriti, za vse je treba prositi. Za napotnice, za plenice za sina, za odloge plačila, za delo.

Stiske

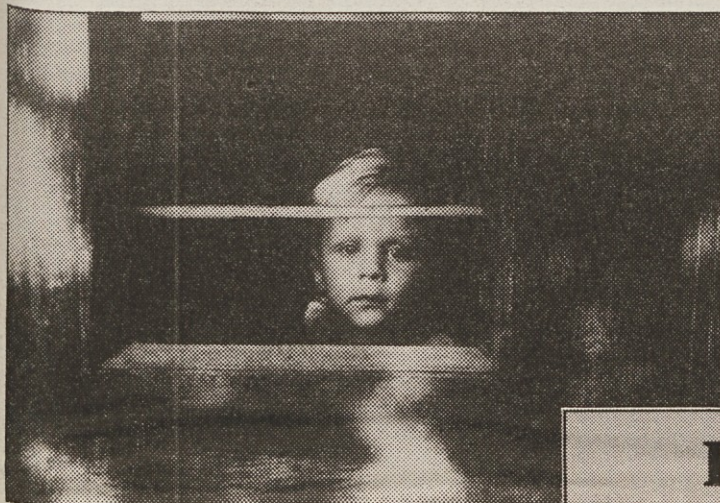
Zase in za svojo družino se bo borila, dokler bo stala, pravi. Po nekaj črnogledih napovedih tudi njo čaka voziček.

Predno odidem, obiščem še Andreja. Ta petnajstletnik z dušo sončka, se obiska neznanosko razveseli. Tudi sama preobremenjena od vsakdanjosti, se predam njegovemu prvinškemu izražanju čustev. Ob njem moraš biti prevzet, moraš ga imeti rad.

En sam zvonki smeh ga je bil in skozi okno nas je božalo sonce. Že ta otrok jo potrebuje več kot vso. Zdaj verjamem, da je ona njegov akumulator. Iz nje črpa moč. Neka čudne in tajne vezi so med njima. Ona mora biti močna, mora se dobro počutiti, mora oddajati pozitivno energijo. Če se počuti slabo in jo boli glava, se to slabo počutje prenaša na sina in tudi on začne tožiti zaradi glavobola. In obratno. Od

KRIČEČ PRIMER

KO BOLI DUŠA

tero postavita Marlesovo hišo. Gradita skoraj vse sama. Mešata cement, prenašata opeko, utrujena sta do onemoglosti, denarja ni nikoli dovolj. Hiša še vedno ni dokončana, spodnji prostori še niso ometani, vrata niso pobarvana. Ni šlo, ne gre.

Starejša hči je že zaposlena. Sin, ki je star 15 let, je težje duševno in telesno prizadet, nepokreten. Mlajši obiskuje prvi razred osnovne šole.

Trpljenje

Vsak dan prihaja njena mama, v veliko pomoč ji je. To so samjo nekateri, goli podatki o tej družini, o svojem življenju, trpljenju, pa tudi o kakem svetlem in srečnem trenutku bi gospa Majda lahko napisala celo knjigo. Pet operacij je prestala, ena noga jo ne uboga več čisto, živci so popustili. Kaj tudi ne bi. Po čustvenem šoku, ki ga najbrž preživi sleherna mati, ko se zave, da je njen otrok drugačen, si je vsa leta prizadevala, da bi kar največ sto-

zdrava, je delala tudi po 16 ur, če je bilo potrebno, ne glede na družinske razmere. Bila je pridna delavka. Večkrat pohvaljena.

Zdaj so v tovarni naredili oddelek, kamor so razporedili vse delovne invalide. Tudi njo, ko je bila na bolniški. In kadar koli se kaj v proizvodnji zatakne, morajo delavci tega oddelka prvi na čakanje. Prosila je, da bi delala, ni želala iti na čakanje. Ni bilo posluha, ni razumevanja. Odnosi so se poslabšali, tudi do invalidov. Ti to predvsem in drugače občutijo. Vse se je spremenilo. Še ljudje ali predvsem oni.

Ne želi, da bi jo kdorkoli pomiloval zaradi bolezni, ji prizanašal pri delu. Ne. Delati hoče, v okviru svojih zmognosti, biti hoče koristna. Krivica jo boli, zlomi. od vsega napčenega gorja je čustveno tako prizadeta, da ne zmore krotiti živčnega izbruha, enkrat v službi, drugič pri

tega nasmejanega bitja dobiš veselje in nasmeš na obraz, dobiš voljo in pogum živeti in se boriti.

Kaj reči za konec? Konca ni. Je samo življenje, ki teče naprej. Ko boli duša, vpiješ sam zase, v sebi, da te nihče ne sluši.

Želim, da bi gospod Silvo kmalu dobil nadomestilo OD, nato da bi spet dobil delo. Želim, da bi Majda še dolgo zmoгла prenašati vsa težka bremena. Želim, da bi ji ta družba sama od sebe bolj pomagala, da bi ustvarila pogoje, da bi lahko bolje živeli. Da bi ji bile dostopne tako dobrine, kot so podložke, da bi imela pravico do zdravišča. V vodi se Andrej počuti kot ribica. Nič velikega, nič enkratnega. Navadne stvari, ki pa ti vendarle lajšajo življenje, ki ti ga delajo znosnega. Želim, da Majda ne bi rabila nositi v dlaneh med ljudi svoje ranljivo, ranjeno srce.

Marija Erakovič

INJEKCIJE ZA ZAPOSLOVANJE

Delo za določen čas

Po zadnjih podatkih se brezposelnost v Sloveniji bistveno ne povečuje, in to predvsem zaradi še vedno trajajočega moratorija na stečaje. Ti namreč predstavljajo največji priliv brezposelnih delavcev. Gibanje zaposlenosti v prihodnosti bo v veliki meri odvisno od stečajne politike nove vlade, saj je ta hip kar 190 tisoč delavcev zaposlenih v podjetjih, ki imajo blokiran žiro račun. Vlada se bo morala odločiti, ali naj SDK odredi stečajni postopek ali pa za kaj drugega.

Trenutno se najlaže zaposlijo tisti, ki imajo poleg strokovnih tudi nekatera dodatna znanja, kot je računalništvo in znanje jezikov. Izjemno je v porastu zaposlovanje za določen čas, saj predstavlja kar polovico vseh zaposlitev. In še to: konec marca 1992 je bilo pri Republiškem zavodu za zaposlovanje prijavljenih 95.479 brezposelnih. Med njimi je bilo kar 47 odstotkov takih, ki so na zaposlitev čakali več kot 12 mesecev. V primerjavi z marcem prejšnjega leta pa se je njihovo število povečalo skorajda za 80 odstotkov! To pomeni, da je na novo delovno mesto treba čakati vedno dlje! (M. F.)

Za mnoge brezposelne pomeni akcija »Tisoč novih delovnih mest« edino upanje, da bodo končno prišli do zaposlitve. Republiški zavod za zaposlovanje je tudi letos, podobno kot lani, razpisal natečaj za sofinanciranje odpiranja novih delovnih mest, ki je potekal od 24. februarja do 20. maja. Za vsako novo delovno mesto, na katerem bo delodajalec zaposlil brezposelno osebo, bo dobil 150 tisoč tolarjev kot nepovratna sredstva. Tisti, ki bo odprl delovno mesto za invalida, pa še sto tisočakov več.

M. F.

ALARM IZ ZIBELK

Do preloma tisočletja se bo število prebivalstva na svetu z zdajšnjih 5,5 milijarde dvignilo na šest milijard. Kar 80 odstotkov tega porasta bodo prispevali nerazviti deli sveta. Na eni strani smo torej priča populacijski eksploziji, na drugi pa se vse več držav srečuje s tako nizko rodno stjo, ki ne omogoča niti enostavne obnove prebivalstva. Tudi v Sloveniji je rodnost zelo nizka, saj se že od leta 1980 (takrat se je v Sloveniji rodilo 30.000 otrok) rodi vsako leto tudi po tisoč otrok manj.

Rast prebivalstva je v naši državi sicer še pozitivna, saj se vsako leto rodi nekaj tisoč otrok več, kot umre prebivalcev. Vendar naravni prirastek (razlika med živorojenimi in umrlimi) nenehno pada. Tako je bil leta 1986 naravni prirast 6071 ljudi, leta 1990 pa le še 3813. Po statističnih podatkih se je lani v Sloveniji rodilo 21.807 otrok, to je za 561 otrok ali za 2,5 odstotka manj kot leto poprej. V primerjavi z letom 1980 – deset let kasneje torej – se je rodilo skoraj 8.000 otrok manj.

V Sloveniji naravni prirast upada že več desetletij, najzrazitejši pa je bil padec v osemdesetih letih in se nadaljuje še danes. V naši državi so danes območja, kjer je naravni prirast že negativen, to pomeni, da je bilo v teh območjih v letu 1991 število umrlih že večje od števila živorojenih otrok. Če se bo na teh območjih takšen proces nadaljeval, bodo to postala območja odkrita izumiranja prebivalstva. Po predhodnih statističnih podatkih za leto 1991 je bilo v Sloveniji od

skupnega števila občin že 21 ali 34 odstotkov takšnih, kjer prebivalstvo izumira!

po napovedih demografa Janeza Malačiča prebivalstvo Slovenije znižalo od dveh mi-

Ob predpostavki negativne stopnje rasti prebivalstva, to je minus odstotek na leto, bi se

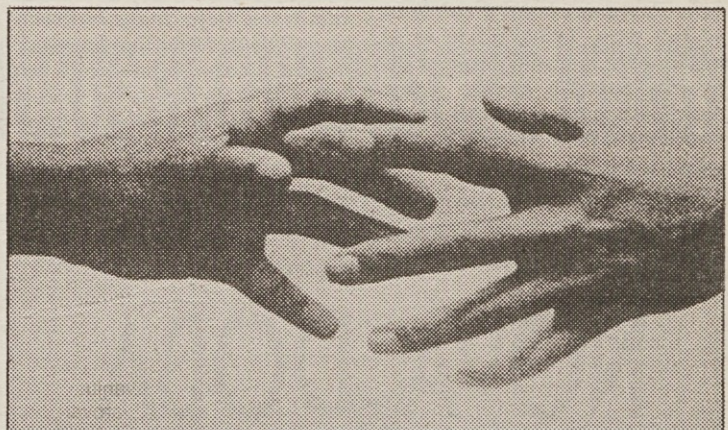
lijonov na milijon že v 70 letih! Brez učinkovite demografske politike, ki bi med drugim vključevala tudi višje otroške dodatke, stanovanja za mlade družine in podobno, nam grozi odkrito izumiranje že v prihodnjem stoletju.

Nizka rodnost je sicer značilna za vse razvite evropske države, vendar gre tu za narode z velikim številom prebivalstva, in zato zanje zniževanje rodnosti ni tako usodno kot za nas.

Marija Frančeškin

Po še nepopolnih podatkih je prispelo na zavod več kot pet tisoč prijav za prav toliko delovnih mest, največ v zadnjih dneh razpisa. O dodelitvi sredstev v skladu z določili natečaja odloča poseben odbor pri Republiškem zavodu za zaposlovanje. Nova delovna mesta morajo zagotoviti zaposlitev za nedoločen čas.

Dozdaj je imel odbor že štiri seje, na katerih so potrdili že dva tisoč prijav. Računajo, da jih bodo lahko sprejeli prek štiri tisoč, nekaj jih je namreč nepopolnih. Največji problem je ta hip financiranje, saj je priliv sredstev v te namene počasnejši, kot so predvidevali. Prednost pri dodeljevanju sredstev imajo namreč razne oblike socialnih pomoči. Dozdaj je bilo treba sofinancirati posamezno delovno mesto v enem mesecu po podpisu pogodbe, po novem pa naj bi financiranje potekalo v skladu s prilivom denarja. Kot so nam povedali na republiškem zavodu za zaposlovanje, bodo jeseni natečaj ponovili za nadaljnjih 5.000 novih delovnih mest.

Pomoč v stiski

Slovenska Karitas je v prvih štirih mesecih letošnjega leta razdelila beguncem za več kot 2,8 milijona tolarjev pomoči v različnih oblikah. V to pomoč sodijo hrana, pralni prašek, obutev pa tudi plačevanje elektrike, stanarine, zdravil in podobno. V Sloveniji je zdaj že 61.000 beguncev, 38.500 pa jih je zaprosilo za status begunca.

Pri škofijski Karitas v Ljubljani so v prvih štirih mesecih razdelili za 1,4 milijona tolarjev pomoči. V tem času je v pisarni ljubljanske Karitas zaprosilo za pomoč 1345 oseb: okoli dve tretjini sta dobili obleko, 474 pomoč v obliki prehranbenih paketov, 53 ljudem pa so plačali različne položnice.

M. F.

Marika Kardinar ima največ zaslug za odlične rezultate slovenskega kegljanja v Bratislavi

V KEGLJANJU LETA NISO ODLOČILNA

Bratislava je mimo. Trenerja »zlatih« kegljačev Franci Belcijan in »srebrnih« kegljač Lado Gobec sta si oddahnila. Slovenski šport je v slovaški prestolnici nedvomno doživljal »zvezdne« trenutke. »Zvezdo«, ki je v minulih dneh »osvetlila« ves slovenski prostor, prvo »damo« svetovnega kegljanja Mariko Kardinar smo obiskali na njeni domačiji v Dobrovniku ali po madžarsko Dobronaku.

– Kako to, da ste se navdušili prav za kegljanje?

M. Kardinar: Z vrstniki sem se že v zgodnji mladosti rada podila za žogo, uživala v nogometu in rokometu. Za kegljanje sem se navdušila tako rekoč sama, prelomnico pa je vsekakor pomenil naslov republiške mladinske prvakinja. To mi je dalo pravo spodbudo in kegljanje sem resnično vzljubila. Naš kegljaški as Miro Steržar, nekdanji svetovni prvak, je bil moj prvi učitelj in zgled.

– Z 39 leti ste med starejšimi tekmovalkami pa tudi sicer ste svoje največje uspehe dosegli v zrelih letih.

M. Kardinar: V kegljanju leta niso odločilna, čeprav moraš v »zrelih« letih vložiti še več truda. Seveda pa imaš tudi določene prednosti, za sabo imaš velika tekmovanja, ki prinašajo rutino, izkušnost...

– Bratislava je prinesla tri medalje; dve zlati in eno srebrno... Je za vas to preveč ali premalo?

M. Kardinar: Salo na stran, Bratislava pomeni izjemen uspeh slovenskega športa, kegljanje posebej. Pred prvenstvom je bilo nepravilno napovedovati. V parih, na primer, kjer sem si obetala največje možnosti za medaljo, pa sem doživela svojo najslabšo uvrstitev (6. mesto). Res pa je, da toliko medalj niso pričakovali niti največji optimisti.

– Kdaj ste bili najsrečnejši?

M. Kardinar: Najsrečnejša sem bila, ko je bil za mano zadnji lučaj in ko je bil ta dober. Vsega sem

bila že sita, toda v takih trenutkih se da marsikaj prenesti.

– O vas kot kegljačici in vaših uspehih tako vse vemo. Kolikšen je delež vaše družine pri tem?

M. Kardinar: Premalo je, če rečem: družina me razume. V vsakem uspehu, v vsaki medalji imajo delež. Če ne bi bilo takšne opore, razumevanja in pomoči moža Marjana, je vprašanje, če bi še sploh tekmovala, da o vrhunskih dosežkih niti ne govorimo. Poleg vsega mož in otroci potujejo z mano in zame je to dodatni motiv...

– Sin Robi je eden najzvestejših navijačev svoje mame in je bil tudi v Bratislavi.

M. Kardinar: Robi je star tri leta in pol in je poleg na vseh večjih tekmovanjih. Marko je star komaj devet mesecev...

– Kako vas je ob vrnitvi sprejel Marko?

M. Kardinar: Čudno me je gledal, saj sem ga kar za sedem dni pustila »samega«. Potem se je začel igrati z medaljami in užival, ko so udarjale druga ob drugo. Vsa sreča, da ni bila le ena, sicer ne bi »cingljale«... Tudi v »zlatu« je takoj »ugriznil«. Smejal se je in vedela sem, da je zadovoljno ugotovil, da ni ponaredek...

– Vam za »zlatu« in »srebru« ni bila treba plačati carine?

M. Kardinar: Ne! Še pri pralnem stroju kot posebnem darilu organizatorja so »zamižali«.

– Torej je na meji vse »šlo gladko«...

M. Kardinar: Da, če ne upoštevamo, da sva z možem morala še enkrat »skočiti« v Bratislavo, saj

je Marjan šele na avstrijski meji ugotovil, da je njegov potni list ostal v hotelu! Ko sva se vrnila, pa v tistem splošnem veselju potni listi naših carinikov sploh niso zanimali...

– Spet ste doma; vemo, da radi kuhate, kaj pa najraje jeste?

M. Kardinar: Res rada kuham. Tu, kjer živimo, je gob v izobilju in posebno radi jemo gobove jedi,

ki jih, naj se malo pohvalim, znam odlično pripraviti. Otroci pa najraje jedo špinačo s krompirjevim pirejem.

– Ob vsakem uspehu omanjate razpoloženje... Bodo na jesen spet prišle kegljačice celjskega Ema na trgatve v Dobrovnik? »Dogovorile« ste se za medalje s pravkar končanega SP, pa novi »dogovor«?

M. Kardinar: Pridejo, pridejo. Ob delu in po trgatvi bomo »zalili« vse letošnje uspehe. Upam, da bo na seznamu uspehov tudi svetovni klubski pokal, letos v madžarskem Szegedu, kjer »Emovke« branimo prvo mesto. Tekmovanje bo tik pred trgatvijo...

– Oče je zelo ponosen na vaše uspehe. A tega ne želi preveč pokazati. Dopoldan, ko ste odločali o medalji, se je nervozno sprehajal po vasi.

M. Kardinar: Da, zdaj prizna, da ni imel miru. Razumem ga, ponosen je in srečen.

– Za konec še zlobno vprašanje: Kaj vas bolj utruja – tekmovanja in nastopi ali ti silni sprejemi in »napadi« novinarjev?

M. Kardinar: Raje bi še enkrat na stezo, četudi ne bi osvojila medalje...

Dovolj jo poznam, da vem, da tega ni mnila resno. Zanj ni počitka, in publiciteta, ki je je deležna zadnje dni, je del »cene« uspehov, ki so jo za nekaj časa ponovno dvignili nad druge. Ko se bo »prah polegel« (in tega si Marika najbolj želi), bomo skromno in delovno »Madžarico« (tako jo kličejo njene »Emovke«) ponovno videli v gorah na vrtu, na traktorju... Spet bo le preprosta, pridna Premurka...

Do naslednjega velikega tekmovanja!

Franc Bobovec

STREL V DOBROTO

Ne vem natančno, kdaj sem ga spoznal, toda nato sva se nekajkrat srečala in besedovala.

Potem pa je nekega decembrskega dne prišel odet v dimnikarja na Tomšičevo in stopal iz pisarne v pisarno. Voščil je srečo, želel blaginjo in napovedoval demokracijo.

Vse to je počel v rdeči hiši na le njemu lasten način in z neverjetno toplino.

Nato sva se srečevala na Tromostovju in redko mi je uspelo uiti mimo brez knjige ali obeske sreče. Včasih je bilo bolje kupiti kot tvegati, da bi se ga izognil. Mnoga nedeljska jutra, ko sem s svojimi hokejisti odhajal v Mursko Soboto ali Maribor, smo se nekaj pred sedmo srečevali pri vstopu na avtocesto v Hočah ali na avtocesti. Običajno je bil s svojim bugatijem in takrat je že delal volilno predsedniško kariero.

Imel je karizmo, kot jo v literaturi morda srečamo pri Krjavlju. Samouk, ki je oblikoval svoje in naše življenje, si je ustvaril krog privrženec pri ljudeh in v krajih, kjer domujejo nerazvitost, revščina, invalidnost, bolezen.

Ivek je znal svojo srečo in denar deliti s temi ljudmi in bolj kot marsikdo od nas je vedel, kaj človeku pomeni topla in prijazna beseda, četudi kdaj po njegovo robato izoblikovana in zasoljena.

Verjel je v svoje poslanstvo in bil prepričan, da ga bo lahko uresničil s pomočjo politike. Tako je postal del nas in hočeš nočeš je bil in je naša vest. Vest v odnosu na marginalne skupine, vest v odnosu do ljudi, ki delajo, pa težko živijo.

Vsem tem je bil največkrat edino upanje. Upanje pa je tisto, kar daje človeku vero v življenje. Ko je nastajala demokracija, je Ivek pritegnil in izrazil vsakega petega Slovenca. Ta množica ostaja sedaj brez upanja, prepuščena pretežno sebi in sivini svojega vsakdana.

Različnost je bogastvo, dobrota kraljevstvo. Nekdo se je odločil streljati v to. In me prisilil zapisati, da je bilo z Ivekom lepo in prijazno živeti.

Milan Bratec

Toliko zlata in srebra na traktorju že zlepa ni bilo! Keglačice celjskega Ema, dvakratne svetovne klubske prvakinja in ogrodje naše reprezentance so Mariki pomagale pri trgatvi.

In kakor prinaša sapa jesensko listje iz jesenskih gozdov, tako so se sedaj in sedaj nesrečni duhovi dvigali iz meglenih krajev, da bi siloma dospeli na sončno livado, kamor jih je silil kes in jih gnala iznova zbujena ljubezen. Menil sem že, da prestopijo mejo, ali v zadnjem trenutku se je vselej prikazala vojska angelov nebeških, ki so nesrečne duhove s krvavimi meči drevili nazaj v meglo, kjer je jok in škripanje z zobmi.

»Kdaj jim bodo dovršene muke?« vprašam spremljevalca svojega. Zatemni se obraz Azraelov in z jeklenim glasom mi odgovori: »Nikoli!«

Zdajci prihitiva do drugih nebeških vrat. Bila so izsekana od ahata in na njih je bila upodobljena Porodnica božja v milobi in krasoti svoji. In obkrožale so jo vse svetnice-mučenice, kolikor jih je kdaj porodila zemlja. V nje vnožju je poganjala vrtnica, iz katere je neprestano klil cvet za cvetom.

»Evo ti nove muke zavrženim duhovom!« izpregovori angel.

Ivan Tavčar:

4000

(3.)

»Tam zavržene matere, tukaj pa vzor vseh mater! In ta vzor jim je gledati na veke! Z mano poveljuj pravico božjo!«

In z Azraelom sem poveljeval pravico božjo! Zdaj se sama od sebe odpro druga nebeška vrata.

Stopila sva v kraje, kjer je v divnosti svoji že kraljevalo veselje nebeško. Oko moje je zrlo krajino, kakor si je lepše in milejše ne more želeči duša! V sredi je kipel proti čistemu nebu velikanski Ararat; Tigris in Evfrat sta izvirala izpod njega. Indus in slovenska Volga, Misissippi in brezkončni Amacon in vse druge mogočne reke so se vile po vrtovih, kjer se je šibilo vejeve od boga tega sadja. Lev in tiger in druga zverjad je krotka kakor v prvi dobi lazila v senci velikanskih dreves.

»Kakšne kraje gledam sedaj?« vprašam ponižno angela na desnici svoji.

»Oko ti gleda raj, v katerem sta bila ustvarjena prva človeka,« mi odgovori Azrael. »Toda po prvi pregrehi ga je Stvarnik odtrgal z zemlje in ga prestavil sem.«

»Čemu?« si drznem vprašati iznova.

Takoj mi odgovori angel: »Tu je kraj, kjer poveljuje Stvarnik vse tiste zakonske, kateri so si ostali zvesti do smrti!«

»Tukaj se poveljuje zakonska zvestoba!« sem vzkliknil. Sveti Odrašenik! Ti prostori niso sezali iz večnosti v večnost! Neresnice ne morem govoriti! Prenapolnjeni niso bili ti nebeški prostori; v brezkončni ljubezni so se družili duhovi po njih, ali gneče ni opazalo strmeče moje oko! Adam in Eva sta hodila krasna kakor v prvotni dobi ob obalah mogočnega Evfrata in se objemala v čisti ljubezni. Videl sem še mnogo drugih blaženih duhov, posebno v visoki slavi tebe, Vittoria Colonna, in soproga tvojega Francesca Pescara, ki je nekdanj s srčno svojo krvjo rosil bojno polje tožne Pavije! Zada je ugledalo srečno oko tudi njo, katera mi je bila družica v življenju in mi porodila obilo cvetočih otrok! Toda angel Gospodov ni dopuščal, da bi stopil pred no; odnesel me je s krajev, kjer se je zbralo le skromno število onih, ki so bili poklicani tja.

Ostala sva pri tretjih vratih nebeških. Bila so izsekana od samo enega rubina, in Kristus, Odrašenik naš, je bil upodobljen na njih s trpljenjem svojim. Dvignil je angel roko in se trikrat globoko priklonil! Jaz pa sem se priklanjal z njim. Sama od sebe so se odprla vrata, in stopila sva v kraj, ki se razteza pred zadnjimi vrati nebeškimi. Povsod miloba, povsod

krasota! Ali niti enega nebeških duhov nisem mogel opaziti!

»Dobri angel,« sem izpregovoril, »pojasni mi blagohotno, zakaj so tako osameli ti prednebeški kraji, in zakaj so duhovi pregnani s teh mest, kjer se povsod razodeva milost in kras?«

»Tudi ti kraji,« mi odgovori angel, »so odkazani po brezkončni razsodnosti božji posebnemu namenu. Semkaj so poklicani izvoljeni duhovi, ki so v življenju prejeli dobrote in se zaradi njih vžgali v pravi, čisti hvaležnosti!«

Strmeč obstanem. Nikjer nisem opazil vzvičenega duha, in leta 4000, po Kristovem rojstvu je bil ta prednebeški prostor še – prazen!

Zdajci se pred nama zaiskre četrta in zadnja vrata nebeška. Zbrušena so bila od samo enega demanta, in sveta Trojica je bila upodobljena na njih. Okrog njih se je ovijal vinski trs, vedno zeleneč in neprestano rodeč raznobojno grozdje. Ali tu pred vhodom sem ugledal tebe, starčka iz narodne pesmi slovenske! Z lica se ti je žarila prava radost nebeška, in v roki si stiskal kozareček rujnega vinca. Kadar si ga izpil, je precej prihitel angelček božji in ti iznova nalil kupico. Neprestano pa si pel slavo svojemu Bogu:

»Oče nebeški, glej še en kozareček zdej, hvalo bom vekomaj, vekomaj pel!«

»Kako, da je izbran samo ta na to izvoljeno mesto?« sem se začudil. Odgovoril mi je Azrael: »Mnogo je pil!« Ali pri vsaki kupici je dajal hvalo Tistemu, ki mu je ustavil sladko kapljo. Bila je to prava hvaležnost, ker je prihajala resnično od srca. Zategadelj ga je poveljal Gospod in mu dodelil milost, da mu še po smrti rodi vinska trta!«

Odprla so se zadnja vrata nebeška. Gledal sem Boga od obličja do obličja, in jasne so mi bile vse skrivnosti njegove. Popisati se ne da, kar sem gledal, ali toliko je gotovo, da nebeški Oče naš ni takšen, kakor govore o njem njega hlapci po Goriškem. Angel Gospodov me je spremil pred prestol božji in me obvaroval, da me niso pokončale strele, ki so se neprestano vžigale s tega prestola.

Gospod pa je izpregovoril: »Nekdaj, ko si še pregrešno živel na zemlji, si želel, da bi za dve tisoč let zopet ugledal domovino slovensko. Bodi človek! In ti, angel življenja, dotekni se ga s prstom svojim, da se izpolni želja njegova!«

Angel življenja je pristopil in mi iznova vklebil dušo v človeško telo. Nato izpregovoril Gospod: »Pristopi tudi ti, angel smrti, in dotekni se ga s hladno roko, da mu bo zopet umreti, ako si bo zaželel, daleč od zelene zemlje!« Ob senčil me je angel smrti, in pretresla me je ledena njegova moč, da je bilo zdajci zopet umrjoče telo, katero je ravno dal iz rok angel življenja!

Končno je še izpregovoril Gospod: »Približaj se tudi ti, angel ljubezni, in rahlo roko mu položi na glavo, da se iznova vname ljubezen v njem, ljubezen najslajše tolažilo otrokom mojim na zemlji!«

Kakor topla sapa, v kateri se spomladi tajata sneg in led na gorskih vrhovih, tako je dihljal name angel ljubezni. Srce moje je bilo hipoma plodovit vrt, kjer je hotela ljubezen zdajci pogosti svoje kali!

»Azrael!« je izpregovoril Gospod. »Vzemi ga zopet v naročje in odnesi ga na kraje, kjer ga čaka novo življenje!«

Tako se je zgodilo. Tema je bila ob meni in otrpnila je zavest duše moje. Ko sem se zopet zavedel, sem bil že na zemlji!

Na zemlji sem bil torej! Telo mi je bilo umrjoče kakor nekdanj in v sebi je nosilo vse tiste strasti kakor tedaj, ko se je porodilo prvokrat! Tudi stari spomin se je oživil v meni, in prvo življenje se je raztezalo pred duhom mojim kakor ravan, kjer mi je bil znan vsak prostorček, sleherni kotiček!

Po meni se je pretakala vroča kri in mladostna moč me je presenjala. »Zopet si človek!« Pri tej misli je vse zakipelo po meni, in presrečen sem si potipal iznova ustvarjeno lice. Začutil sem mehko in voljno kožo. Tedaj se je vzdela prva želja v meni: želja po zrcalu, da bi si ogledal zopet dano krasoto svojo. Ta želja mi je utrdila prepričanje, da sem res zopet človek, ona uboga stvar, ki se porodi v pregrehah in nečimrnosti in prav tako umira!

Nadaljevanje prihodnjic

NOVA DOBA

NOVI ČASI, VROČE NOVICE:

- VELIKI SLOVENEK IVAN KRAMBERGER IZPLAČAN S KROGLO
- SLIKA MORILCA PETRA ROTARJA V NOVI DOBI
- 1/2 KG ČISTEGA ZLATA ZVESTEMU BRALCU
- PRVA PRILOGA ZA BEGUNCE IZ BIH

NOVA DOBA ŠE VEDNO NAJBOLJŠI IN NAJVEČJI NADSTRANKARSKI ČASOPIS ZA POŠTENE SLOVENCE DOMA IN PO SVETU.

DE

časopis slovenskih delavcev

● Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942.

● DE – časopis slovenskih delavcev, je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

- Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
- Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
- Namestnik glavnega urednika: Franček Kavčič, telefon 311-956, 313-942
- Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942
- Časopis urejajo: Andrej Agnič (Sindikalni zaupniki) Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (živiljska razporedila), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Kriznik (Kazipoti), Robert Peklaj (novinar), Boris Rugelj (Na trznem prepihu), Sonja Seljak (lektorica), Andrej Ulaga (Na trznem prepihu), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956

- Naročnina: 321-255
- Posamezna številka DE stane 72 tolarjev
- Žiro račun: 50101-603-46834
- Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana
- Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

Tujci nas ropajo

KAM JE ŠEL DOBIČEK BANK AUSTRIE?

Ta teden smo v redakciji prejeli vabilo Stranke neodvisnih za novinarsko konferenco z dokaj nenavadnim dnevnim redom, kar od dveh točk dnevnega reda še zlasti velja za prvo: »Zakaj imamo še vedno velik interes tujcev za vlaganje v Republiki Sloveniji, ko pa podatki kažejo, da 'dobička' ni. Posebej bomo govorili o BANK AUSTRIA Ljubljana ob prisotnosti nekaterih slovenskih delničarjev te banke.« Iz vabila je bilo še razvidno, da bo novinarsko konferenco vodil Janez Dolenc, dipl., oec., član vodstva Stranke neodvisnih, sicer pa direktor podjetja Kompas Hertz.

Dolenc je na konferenci začel s splošnimi ugotovitvami o nujnosti in interesu, da v Slovenijo pride tuji kapital, o tem, da nas bodo tujci kupili itd. Potem pa je polagoma prešel na konkretne izkušnje, ki smo si jih doslej v Sloveniji že nabrali v poslovanju in sodelovanju s tujimi vlagatelji. Tu so stvari nenadoma postale bolj konkretne.

Njegova prva ugotovitev je bila, da si z nekontroliranimi prodajami domačih podjetij tujcem Slovenci delamo med-

Zavarovalnica Triglav in Kompas Hertz. Po zagotovilih predstavnikov obeh podjetij sta se njuni hiši odločili za vlaganje v to banko zaradi pričakovanega dobička. In se pri tem tudi pošteno zmotili. Večinski delničarji Avstriji so namreč po zaključni bilanci za lansko poslovno leto izkazali minimalni profit v višini milijon tolarjev, hkrati pa so se odločili, da tudi iz naslova te mizerije ne bodo izplačali nobenih dividend. To so storili tem lažje, ker je BANK AU-

drugačni obliki ostaja v Sloveniji. Popolnoma druga zgodba pa se začne, ko se med te ovce celo z blagoslovom domačih lovcev priklati volk. Profit v tem primeru seveda ne ostane več v Sloveniji, temveč navkljub zatrevanju ljudi iz BANK AUSTRIE lepo skozi najrazličnejše kanale in mahinacije polzi v Avstrijo. To pa pomeni, da Avstriji kapitala ne reinvestirajo pri nas, temveč v Avstriji in drugod. Stvar je na dlani: obubožano slovensko gospodarstvo in varčevalci tako pomagajo ustvarjati nova delovna mesta v Avstriji, in to v času, ko imamo doma kronično pomanjkanje zaposlitev.

In kaj je z nadzorom? Nič! Po zatrevanju Janeza Dolenca tudi ne gre za nelegalno skrivanje dobička. Vse je legalno, kar je razbrati tudi iz revizije poslovanja te banke,

jih med drugimi zagotavljalo tudi mesto Dunaj in avstrijska država. Po zatrevanju sklicateljev tiskovne konference naj bi bila to debela laž.

Na neposredno vprašanje, kje se skriva dobiček, je Dolenc odgovoril, da tega najdemo v rezervaciji, obveznih rezervah, v predplačilu najemnine (60 milijonov SLT) itd. Daniel Malenšek pa, očitno tudi zelo dobro obveščen, brez dlake na jeziku govori o transakcijah te banke, ki se skozi hipotekarno obliko dajanja kreditov za oderuške obresti postopoma polasča zajetnega kosa slovenske družbene lastnine. S tem problemom se bomo v Sloveniji kmalu soočili. Vsekakor takrat, ko bo že prepozno.

Preti nam katastrofa

Janez Dolenc je poudaril, da govorijo o BANK AUSTRII pač zato, ker so v njej tudi sami delničarji, da pa bi lahko govorili tudi o drugih podobnih primerih, vendar tega iz najrazličnejših vzrokov ne bodo počeli. Ker pa je zelo jasno, da smo doslej v Sloveniji s tujimi vlaganji veliko več izgubili kot dobili, pravljajo poslansko vprašanje, ki ga bo v slovenski skupščini najverjetneje sprožil predstavnik Liberalne stranke.

S tujimi vlaganji pri nas smo doslej v Sloveniji zelo poceni spustili iz rok predvsem kolikor toliko dobre firme, ki bi jih lahko ob subtilnejši politiki domače vlade sami sanirali. Tujci so v mnogih primerih prišli praktično zastopni do nekdanjih naših trgov, tehnologije, znanj, dobrih kadrov, uveljavljenih blagovnih znamk, mi pa smo predvsem izgubili precejšnje število delovnih mest, medtem ko nam zdaj nekontrolirano in brez vsake koristi polzi iz rok tudi dobiček. Kot smo slišali, se kaj podobnega v sosednji Avstriji niti slučajno ne bi moglo dogajati, da o Nemčiji niti ne govorimo. Problem je prerasel poslovni značaj in prehaja že v političnega, je dejal Janez Dolenc. Skupna ugotovitev prisotnih pa je bila, da imamo Slovenci svojo državo tudi zato, da v prvi vrsti ščiti domači kapital. Da je to počela doslej zelo slabo, je razumljivo iz več razlogov: nimamo izdelane zakonodaje, ne pravih predstavnikov domačega kapitala, tujcem se za majhne denarje prodajamo tudi iz političnih razlogov itd.

Skratka: tuja vlaganja, vendar skladno z evropskimi pravili igre. Če tega ne bomo pravočasno spoznali in temu primerno tudi ukrepali, nam iz te zgodbe preti velika nevarnost, ki lahko dobi razsežnosti nacionalne katastrofe. Slovenska vlada ob tem niti trenutka ne bi smela več stati križem rok.

Ivo Kuljač

»Dobrostoječi« delijo, revni zategujejo pasove

BANČNI REGRESI ZA 20 UPOKOJENSKIH

Že odkar gospodarstvu pohaja sapa, se z izplačili naših osebnih dohodkov dogajajo čudne stvari. Naj ti šefi nalagajo še toliko dela, opravljaj ga še tako vestno in s srcem, vsakega prvega bo kuverta enako tanka, če nisi zaposlen v »dobrostoječem« podjetju. Eni se hudo naprezajo in prejema malo, drugi delajo bolj zlahka in kar naprej zvišujejo, delijo. V bankah so spet šli gor, v državni upravi, družbenih dejavnostih, zdravstvu prav tako. In še kje. Kdo bi vedel kje vse?! Tudi pri izplačilih regresov za letne dopuste nastajajo ogromne razlike. Upokojenec je SPIZ odmeril po 3.500 ali (revnejšim) nekaj nad 5.000 SLT, banke svojim menda nad 70.000 SLT (20-krat oziroma 12-krat višje).

In kaj pravijo pravni predpisi (zakoni, kolektivne pogodbe) o izplačevanju regresov?

Delavci, ki si po zakonu pridobijo pravico do izrabe letnega dopusta (in ga tudi izrabijo), imajo – po 28. členu Splošne kolektivne pogodbe in določilih kolektivnih pogodb dejavnosti – tudi pravico do regresa za letni dopust. Pravica do regresa za letni dopust izvira neposredno iz pravice do letnega dopusta in njegove dejanske izrabe. Če delavec terja izrabo letnega dopusta ali sorazmerno izrabo dopusta glede na čas trajanja delovnega razmerja v posameznem koledarskem letu, mu pripada regres v celoti ali v sorazmernem delu. V primeru, da mu delodajalec ne prizna pravice do letnega dopusta, ima delavec pravico do denarne odškodnine za neizrabljen dopust kakor tudi do regresa.

Kolektivna pogodba dejavnosti opredeljuje regres najpogostejše v višini določenega odstotka od povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v gospodarstvu za pretekle 3 mesece pred izplačilom regresa.

Skladno z zakoni o dohodnini, zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ter pokojninskem in invalidskem zavarovanju pa sredstva, namenjena za regres, niso predvidena kot osnova za plačilo prispevkov iz zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja. Obdavčena so le z davkom od osebnih dohodkov tako kot to določajo 13., 14. in 16. člen zakona o dohodnini.

In to je tudi vse v zakonih (kolektivnih pogodbah) o izplačilih regresov za letni dopust. Jasno, preprosto, razumljivo! Zastavlja se le vprašanje, kolikšne so v nekaterih podjetjih (predvsem pa v ustanovah) šele plače – če so že regres (določeni v odstotkih pod številko 100) tako visoki?!

V. B.

NEUE SLOWENISCHE KUNST

Kako in na čigavo pobudo se menjajo imena mest, vasi, ulic in trgov? Kot kaže pismo župnikov iz Ajdovščine in Šturij, ima pri teh spremembah zelo veliko, če že ne odločilno besedo prav Cerkev. Pismo je prav po naključju prišlo v roke ljudem iz občinskega odbora ZZB Ajdovščina, iz njega pa je razvidno, da se Cerkev ne strinja z imenom Ajdovščina in predlaga, naj se uvede »stoletja staro krajevno ime Šturje in morda vsaj Šturje-Ajdovščina.« Podobno usodo naj bi doživelo tudi šest ulic v Ajdovščini (Titov trg in ulice: Kidričeva, Ivana Kosovela, IX. korpusa, IV. prekomorske, Bazoviške brigade). In utemeljitev? Citiramo: »Tisti, ki so jim ta imena posvečena, so uživali dolga desetletja pretirane častne in materialne privilegije. Da ne govorimo o tem, kaj bo o teh spornih 'osebnostih' in vojaških enotah spregovorila zgodovina, ko bodo dostopni še tisti dokumenti, ki niso bili doslej uničeni...« Kot je razvidno iz spremnega dopisa predsednika OO ZZB Ajdovščina Justina Andlovica, naj bi to pismo napisal šturski župnik, ajdovski pa, ki »nikakor ni enakega mnenja«, naj bi se z njim solidariziral. Občinski borčevski predsednik je prepričan, da ta cerkveni predlog pomeni »napad na NOB in še bolj odkrit izbruh klerikalizma«.

Tujci pri nas ne izkazujejo dobička. Namesto tega opažamo zgolj sledove, ki ustrezajo zgornjemu posnetku in govorijo, da si delamo medvedjo uslugo.

vedjo uslugo. Po njegovih besedah je največji problem, da tuja podjetja (tako kot naša) ne izkazujejo dobička, temveč poslujejo s tako imenovano pozitivno ničlo. Zvedeli smo, da ima Dolenc takšne podatke za več tujih ali mešanih podjetij, ki pa jih iz razumljivih razlogov ni hotel konkretno imenovati. Brez dlake na jeziku je spregovoril edino o BANK AUSTRII, katere delničar je tudi Kompas Hertz.

Kot je znano, je bila ta banka ustanovljena lani, njen ustanovitveni kapital pa je znašal 60 milijonov šilingov. Avstrijci so imeli sprva v svojih rokah 60 odstotkov delnic, 20 odstotkov je bilo Slovenjalesovih, preostalih 20 odstotkov pa je odpadlo na več manjših preferenčnih delničarjev. Med slednjimi sta tudi

STRIA v enem letu postala resnično skoraj v celoti avstrijska banka. Slovenjalec je iz (ne)znanih razlogov svoje delnice prodal, tako da so se v vodstvu banke zbrali razen enega Slovenca sami Avstrijci.

Vse je legalno...

In kje je dobiček? Na tej točki se seveda začne nova in za novo slovensko demokracijo zelo žalostna zgodba. Danijel Malenšek iz Liberalne stranke, ki je tudi sodeloval na tej novinarski konferenci, je stvar metaforično primerjal z ovci in volkom. Ovce naj bi bile kajpak paša podjetja, ki se prerivajo med sabo in prav tako ne izkazujejo dobička. Toda to na ravni nacionalne ekonomije ni škodljivo, saj dobiček v takšni ali

ki jo je opravila za to pristojna agencija Interkontrol z Dunaja. Ključni problem je namreč v naši zakonodaji (še zlasti: zakonu o bankah in zakonu o računovodstvu), ki je docela neuporabna, ko gre za poslovanje tujega podjetja na naših tleh.

Toda vendarle: kam je šel dobiček, ki je bil prav gotovo ustvarjen? Da je to res, lahko razberemo tudi iz podatka, da je BANK AUSTRIA lani opravila 12 odstotkov vsega plačilnega prometa slovenskega gospodarstva s tujino. Glede tega prav tako ne gre prezreti množičnega vlaganja deviz domačih varčevalcev, ki v tej banki še vedno vidijo hišo, v kateri so njihove devize varno naložene. Tembolj, če imamo pred očmi neresnična zatrevanja predstavnikov te banke o garancijah, ki naj bi

Humoreska

Začelo se je...

»Zdaj se je pa začelo!« je glasno izjavil tovariš Neposredni proizvajalec splošnih strokov, ko je zakorakal v bife Bližnja srečanja posebne sorte in takoj zavl v svoj kot za šankom, kjer sicer običajno zvrča svoje pivo.

– Kaj se je začelo? smo bili zvedavi.

– Politični atentati!!

– A mislite na Krambergerjev umor? Pa saj to ni bil politični umor...

»Hudiča ni bil. Človek ima govor na političnem shodu, pa ga tam iz ene hiše nekdo počasi puško. Pa ja ne boste rekli, da ga je ubil takole zasebno.«

– Ja in kaj mislite, da se bo izcimilo iz tega?

»Zagotovo nič dobrega. Sploh pa se lahko poslovimo od demokracije.«

– Kako to mislite?

»Glejte, dosedanja največja vrednost slovenske demokracije je bila v tem, da si katerega koli politika lahko srečal kjerkoli in kadarkoli takole v živo. Šel si na kakšen pohod, pa si srečal Milana Kučana, ali na pevske vaje, pa si srečal Peterleta, Janša in Bavčar sta igrala nogomet, Ribičič tenis itd. itd. A poslej bo vse drugače. Vsi bodo imeli stražarje...«

– No, Bavčar je povedal, da je pet vrhunskih slovenskih mož, predsednik republike, predsednik parlamenta, predsednik vlade ter notranji in obrambni minister že zdaj imelo svoje osebne telesne stražarje...

»A figo! Zadnjič sem bil v podhodu pri Maksimarketu. In kar nenadoma zagledam Kučana, ki jo mašira v restavracijo, na malico. Pa ga ni peljala za roko nobena gorila. Zame je to demokracija. Lahko bi stopil k njemu, mu čestital ali pa mu povedal kakšno gorko, ali pa se mu potožil...«

– Ali pa ga ustrelil?

»Seveda, saj demokracija je prav v tem, da imaš to možnost, ne pa da to tudi narediš. Kajti takoj ko kaj takega narediš, je demokracija konec.«

– Ampak če že ne bomo imeli demokracije, bomo potem imeli vsaj žive politike.

»Pa saj to smo že imeli, pet let nazaj: kup politikov brez demokracije.«

– In kaj torej storiti?

»Nič. Mi ne bomo storili nič. Storili bodo le politiki. Ene bo varovala državna policija, drugi si bodo omislili zasebne gorile. Če se boš preveč približal politiku, jo boš lahko skupil. Pravzaprav sploh ne boš mogel do njega. Politiki bodo postali nekakšna elita, živeli bodo svoje življenje, odmaknjeni od ljudi, le sem ter tja nas bodo poučevali po televiziji, kaj pa si o njih mislijo ljudje, bodo izvedeli preko svojih špičljev.«

– Potem smo tam, kjer smo že bili...

»Ja saj pravim, da se je že začelo.«

Bogo Sajovic

Bavčarjeva minutaža

Igor Bavčar, minister za notranje zadeve, je pred televizijskimi kamerami izjavil, da zločin nad Ivanom Krambergerjem nima političnega ozadja, se je pa strinjal s hipotetično ugotovitvijo, da utegne imeti stvar politične implikacije. Bavčarju velja v celoti pritegniti, še zlasti, če imamo pred očmi tv minutažo, ki jo bo minister porabil, da bo gledalcem postopoma pojasnil vse okoliščine tega tragičnega dogodka. Prav v tem je iskati tisto razliko med stranko na oblasti in ono v opoziciji, česar se je Lojze Peterle dobro zavedal. Bavčar to vedenje za razliko od njega tudi ves čas uspešno izkorišča. Časi fundamentalizma (katerega koli že) so nepreklicno mimo.

Spomenkova levica

Spomenka Hribar, poslanka v slovenski skupščini, je dobila proučila pokojninski vdor v monetarni sistem. Po globokem premišljevanju ji je prišlo, da usklajevanje in indeksacija nista nič drugega kot nadaljevanje stare dobre (komunistične) prakse, ko smo nekaj delili, ne da bi vedeli, od kod bomo za to dobili denar.

Takoj se je usedla za pisalni stroj in spisala članek z naslovom »Ustavite levico«. Ker ji (levo) časopisje članka noče objaviti, se bo z njim v kratkem oglasila na uredništvu Slovenca. Spet bo izključena iz stranke.

Drnovškova pozabljenost

Janez Drnovšek, predsednik slovenske vlade, je v zanj nenavadno ogorčenem tonu zabil Lojze Peterleta, češ da povišanje plač šolstvu, zdravstvu in državni upravi ni nič drugega kot golo spoštovanje zakonov, ki jih je sprejela Peterletova vlada. Predsednik vlade je ob tem pozabil povedati, da pa še ne ve, kje bo dobil denar za spoštovanje te zakonodaje. Zdaj je jasno, da Drnovšek ni postal predsednik vlade zato, da bi spoštoval butaste Peterletove zakone, temveč zato, da bi jih spremenil. Če tega pri priči ne bo spoznal, ga čaka beograjski polom.

Arharjeva nekooperativnost

France Arhar, guverner Banke Slovenije, je docela nekooperativen mož. Najprej se ni hotel »usklajevati« z Demosom, zdaj pa je celo »zašpecal« levosredince, češ da so vdrl v monetarni sistem. Posledice takšne njegove drže so katastrofalne: Peterle se je nasrknjav zadrževal pri demokrščanskih prijateljih v tujini, medtem ko je Drnovšek prisiljen uporabljati izkušnje iz bogate balkanske zakladnice. Le koliko vlad bo še padlo zaradi njega?

Kuli

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Medard in Vid

V ponedeljek nam je Medard pošteno zagodel. In ravno na ta dan se vreme spomni tako pokvariti! Po ljudski modrosti naj bi namreč tako ostalo še štirideset dni! Tudi če ga ne razumemo dobesedno, bi lahko pričakovali vsaj teden ali deset dni nestalnega vremena s padavinami. No, v torek in sredo pa tudi v četrtek in petek se je Medard uresničil. Slabše pa zanj kaže za naprej.

Junija cveti trta. »Rožnik deževen – vincar (viničar) reven.« Letos res ne kaže najbolje za trto in vinsko letino. Če ne bo dovolj sončnih dni, bo malo jagod na grozdih. Sicer pa je pomemben vremenski dan v ponedeljek, 15. »Vid dežja ne daj, da bo lepe žetve kaj.« In »Dež o Vidu ni ječmenu k pridru«. Sploh je Vid pomemben za žito: »Če je megla (oblačno) na dan Vida, pšenica ni nič prida!«

Ali se zavedate, da smo sedaj v času, ko so noči najkrajše? Dolgi dnevi so kakor nalašč za delo, izlete... Če nam ne zagode vreme. Kmetje si letos puljo lase zaradi košnje, saj seno dobesedno kradejo težko izpred nosa. Marsikje bodo kosili že bolj slamo kot travo. Kozolci, ta slovenska značilnost, bodo letos prišli do polne veljave. Toda ali veste, koliko dodatnega dela je s prekladanjem napol suhega sena v kozolec, pa iz njega na senik!

Upajmo, da se nas bo vreme v naslednjih dneh le usmili. Še posebno lepo kaže za nedeljo, v soboto pa bodo popoldne še posamezne nevihte. Morda bo lepo vreme tudi v prihodnjem tednu, vsaj na začetku, kar prileglo bi se.

Šef

Šef razume, da po globalnih političnih spremembah v deželi na sončni strani Alp ne moremo za veleposlanika pri Svetem sedežu v Vatikanu poslati kakšnega antikrista. Če nič drugega, bi bilo to nevljudno oziroma diplomatsko neuglajeno. Prav zato se je strinjal, da postane veleposlanik v Rimu dvainsedemdesetletni dr. Štefan Falež, ki je cerkveni človek

in ki je pred člani skupščinske komisije izjavil, da ni nobenega razloga, da bi se naše vatikansko veleposlaništvo bolj zanimalo za katoliške Slovence kot za druge naše državljane. Šefu je še zlasti ugajala Faleževa izjava, po kateri bo »zadovoljen s plačo enega dolarja na leto, da bi s tem pomagal slovenski državi«. Po vsej verjetnosti pa bo ta izjava malo manj všeč tistim slovenskim cerkvenim dostojanstvenikom in njihovim laičnim političnim podanikom, ki gojijo velike aspiracije po nacionaliziranih gozdovih in družbeni lastnini nasploh. Dr. Faležu, ki živi in dela v skladu s papeževim poslanico o časti in imetju duhovnikov, se namreč prav lahko zgodi, da ga bo inkvizicija v Blatnem Dolu razglasila za heretika, ki mu pritiče usoda Primoža Trubarja.

Horoskop

Drugače od večine

Slovenski politik Jože Smole (rojen 12. junija 1927) je v svoji politični karieri opravljal veliko različnih funkcij. Tako je bil predsednik (torej Titov) šef kabineta, pozneje je odšel za veleposlanika v Moskvo in v Tokio, bil je član predsedstva CK ZKU, sekretar MK ZKS Ljubljana in predsednik RK SZDL Slovenije, trenutno pa je poslanec v slovenskem parlamentu. Predvsem v zadnjih letih je bil Smole dostikrat na tapeti, ker je bil drugače misleč. Tako je bil na primer v Srbiji kot član slovenskega vodstva napaden (spominjamo se parol Smole dole), ker ni hotel poslušati resnic »napačenih« Srbov, katerih horde mitingirale naj bi tulile po Ljubljani; v času, ko so se vezi med Slovenijo in Srbijo že skoraj čisto skrhale, je bil poleg v tradicionalnem vlakcu bratstva in enotnosti, na slavlju ob prihodu vlaka pa je tudi zaplesal s svojo srbsko kolegico Radmila Andjelković. Kljub komunističnim nasprotovanjem veri in verskim praznikom se je pred nekaj leti zavezal za proslavo božiča, zaradi česar so ga v ljubljanski »Mladini« hitro razglasili za Božička. V času vladavine Demosa pa je bil nekajkrat soudeležen v parlamentarnih razpravah kot nasprotnik tedanje vladajoče koalicije; te razprave so bile marsikdaj burne, Smole pa je bil skoraj vedno načelno proti predlogom vladajoče koalicije. Nedolgo tega pa je poslal svoje znano pismo, v katerem je pozval, naj dostojno proslavimo stoletnico rojstva Josipa Broza Tita, nekdanjega predsednika nekdanje Jugoslavije, katerega pomočnik je bil. Šel je še dalje, pred kratkim je izdal knjigo, v kateri obuja spomine na svoje sodelovanje z Josipom Brozom. Pri tem se razlikuje od nekdanjih Brozovih sodelavcev, predvsem tistih z juga, ki za svojega nekdanjega šefa nimajo niti ene dobre besede več oziroma kar tekmujejo, kdo ga bo bolj blatil, čeprav so kot njegovi sodelavci dolgo časa uživali razne privilegije in konec koncev tudi z njegovo pomočjo naredili svoje politične kariere.

Češki zgodovinar, estetik in kritik František Palacky (rojen 14. junija 1798) se je tudi razlikoval od večine takratnih slovenskih izobražencev. Ko so v 19. stoletju nacionalne ideje razburkale strasti in je večina slovenskih izobražencev zagovarjala ustanovitev nacionalnih držav ali pa priključitev k panslovenski zvezi, ki bi jo vodila Rusija, je Palacky trdil, da je predvsem nemški (rajhovski) nacionalizem in tudi ruski pravoslavni carski za ostale Slovence premočan, zato jim je še najbolj v Avstriji, kjer lahko, ker so ozemeljsko v eni državi, razvijajo svojo nacionalno in kulturno identiteto, kljub določenim pritiskom avstrijskih oblasti. Svoje prepričanje je podkrepil s besedami: »Če Avstrije ne bi bilo, bi jo bilo potrebno zaradi Slovanov ustvariti.«

V tem tednu so se rodili še angleški fizik James Maxwell, finski tekač Paavo Nurmi in slovenski slikar Ivan Grohar.

Deni

Delavska enotnost	ZNAČILNOST KRAJSKE PO-KRAJINE	PEVKA S KOLORATURNIM SOPRANOM	GOROVJE V BURMI	ANG. LABURISTIČNI POLITIK (ANEURIN)	REKA SKOZI MÜNCHEN	EMIL PINTAR	MEHIKAN-SKI KLOBUK S ŠIR. KRAJCI	AVTOR KRIZANKE R. NOČ	JAJČNIK, PRIVESEK (medic.)	PRIPOMOČEK ZA JAHANJE	1	SLOV. PISATELJ (JOSIP, »ZORIN«)	OKSID	SLOV. STOMATOLOG (JOZE)
GARJE								PRISIEDNIK						
								DIKTAT						
DOPIŠNICA														
POKRAJ. V SEV. ŠPANIJI						NEKD. VIŠOKI KITAJSKI URADNIK								
SLOV. PISATELJ (DANILO)						FR. PEVEC SANSONOV (JACQUES)					JADRANSKI OTOK			
						SOD. SLOV. PESNICA					DELANJE LUKENJ			
LUKA V ALŽIRU					VRSTA ZOLNE								DOMAČE ZEN. IME	EGIPT. MARŠAL, KI JE STORIL SAMOMOR
					AM. PEVKA-LEAR									
NAJVEČJE TURSKO JEZERO											STIK ROKE S TRUPOM			
IVAN TAVČAR					ODDELEK JURE V GEOL. ZGODOVINI ZEMLJE	ZUPAN POD FRANCOZI				STARA MERAZA ŽITO MERNIK, KOREC	REKA V DOLINI CHAMONIXA	LESEN NOSILEC		
					GR. BOG PASTIRJEV						IT. DOLGO-PROGAŠ (STEFANO)			
TULIPAN							IZOLACIJA					ROBERT ERLACHER		
							FR. REKA IN DEPARTMA					ZMIKAVT		
IT. PUBLICISTKA FALLACI								PREBIV. TRENTA						
								NADA DIMIČ						
POLOTEK NA SEV. EVROPE														
TOVARNA AVTOMOBILOV V SARAJEVU						FRANC. PISATELJ GIDE					EDWARD TELLER			2 HAČATURJAN
														»PLES S SABLJAMI«

Nagradna križanka št. 24

Rešeno križanko nam pošljite do 23. junija 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479, na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 24.

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 22

PAJEK, ANKA, SAK, SVETOVLANSTVO, IGRA, EKO-NOM, AK, HUE, NART, ERNA, ISKALO, KOLHOZI, ATALA, PARA, GIN, TŠ, ETER, SPOR, REOMETER, TIVAT, INKA, TLA, ERINA, JOAN BAEZ, KOLJA, AAR, ALTA, STAEL

Izzrebani reševalci nagradne križanke št. 22

1. David Terčon, Nika Šturma 4, 66210 Sezana,
2. Monika Vidmajer, Prebold 41c, 63312 Prebold,
3. Branko Rejc, Volarje 58, 65220 Tolmin
Nagrade bomo poslali po pošti.